

אסופה

החוג לספרות עברית והשוואתית
התכנית לכתיבה יוצרת

בעריכת: גל אלגר ושירלי בן ארי

תשע"ג, 2013

הכותבים:

גל אלגר • אבתיסאם אלחאג' • יסמין אלעד • דוד אפנר • מאיה בוריסוב • שירלי בן ארי

אסנת ברגר • לירן ברזני ניצן גלילי • חיה גלמן-נוימן • גל סלע • סטלה גנגרינוביץ

רחל דרבן • רחל הרץ • יעקב זמר • חנה טודרס (תרגום) • אריק כספי • רונית מוסקונה • לימור פאר רזניק

אורית פראג • נירית רוזנבלום • נטלי רוזנמן-ציטיאט

הצייד

היא קמה כשהגינג'י שלה התעורר וביקש אוכל. שעה ארוכה ישב והתבונן בה, חיכה שתבין לבד מה הוא רוצה. בסוף היא הבינה. כלומר, כבר בהתחלה ידעה מה הוא רוצה, אבל לקח לה זמן עד שהצליחה להביא את עצמה לידי תנועה ולקום. היא הייתה עטופה בכתונת לילה, ובכל זאת הרגישה חשופה לגמרי נוכח היום החדש שבא, בלי שתדע מה יביא איתו.

הייתה לה פגישה עם עורך הדין. כריש טורף. אבל הייתה זקוקה לו. כל אדם שהיה קצת פחות תותח ממנו, היה לה רע. קיבלה עליו המלצה טובה. אמרו שהוא אחד ויחיד. היא לבשה שמלה צמודה עם מחשוף קטן, ענדה את עגילי הזהב, המתנה היחידה ששמרה מהחתונה המיותרת שלה. מרחה את שפתייה באודם. הביטה בראי ושוב חשה מעורטלת בבגדיה. היא מרחה עוד קצת אודם והוסיפה צללית כהה, להסתיר את עיגולי חוסר השינה שצצו מתחת לעיניה. זה לא הספיק. היא שטפה, מחקה הכול, והתיישבה לסדרת איפור חדשה. המייק אפ כיסה על הפגמים, ולאט-לאט, ראתה את עורה מוסתר ומשהו חדש, חלק, אחיד בא במקומו. עכשיו בחרה צללית בהירה יותר והוסיפה שכבת אודם נוספת להסתיר את שפתייה הנשוכות.

שני אוטובוסים היא הייתה צריכה לקחת לפגישה. והיה גם עורך הדין השני שהצטרף אליהם, או יותר נכון, אליו הם נסעו. הוא ייצג את החברה שרוצה לקחת לה את הבית. היא ראתה אותו פעם אוכל כריך ענק והשפם שלו התמלא בפירורים מהלחם ופתאום היא נזכרה שבעולם מקביל, כנראה שהוא גם בן אדם ואולי אפילו יש לו משפחה. צביטה של געגוע לפתה את ליבה והיא התאמצה מאוד לא להתקשר לבכור שלה, שנמצא עכשיו בבית הספר. בשבילו את נלחמת, הזכירה לעצמה, בשביל שיהיה לו לאן לחזור.

השכונה לא הייתה יקרה, הבניין כן. עם מעלית מוזהבת ושטיחים מרופדים. היא לחצה על הקומה השש-עשרה, הסתכלה במראה ועד שהתלבטה אם לתקן ולחזק את האודם, כבר נפתחה הדלת אל חדר מואר, עם רצפת עץ יוקרתית תחת רגליה. הפגישה האחרונה שלהם לא הסתיימה טוב. הוא ניסה לנשק אותה, והיא לא הסכימה. אחר-כך חשבה שעשתה טעות. הוא עוזר לה כל-כך, והוא תותח כל-כך ומוכן לטפל בתיק שלה תמורת גרושים. איפה תוכל למצוא עוד אחד כזה? היא רצתה להתקשר להתנצל, על זה שהייתה תוקפנית, שעצרה אותו ככה, בברוטאליות. תמיד היא כל-כך קשה. למה לא התקשרה אליו, בעצם?

ייסורי המצפון החלו להלוטם בה, אבל נרגעו כשפקידת קבלה חייכה אליה והצביעה על החדר שבו ישב עורך הדין ושוחח בטלפון. כשראה אותה, ביקש הפסקה מהשיחה שניהל בקולניות מפחידה, שאל איפה עורך הדין שלה וכשמשכה בכתפיים בחוסר ידע ואמרה שהוא צריך להגיע - הוא שלח אותה לחדר ההמתנה. היא חיכתה והביטה בשעון הקיר שמחוגיו נעו בסיבוב אינסופי. תכף יבוא הכריש שלה ויטרוף פה את כולם.

היא הקדימה, וראתה את המחוג הקטן מתקדם, עוקף את השעה הנקובה. אנשים חלפו על פניה. הן מטופפות על עקבים, הם מכופתרים וכולם ממהרים, חוץ ממנה שיושבת שם במלוא שקיפותה, מרוכזת במילים שתגיד, בתחינה. היא תסביר להם שנכון, היא מתעכבת בתשלום, אבל היו הוצאות. יותר מדי הוצאות, ומעט מדי הכנסות. ככה זה בכלכלה. איש קטן ורזה התעכב ליד פקידת הקבלה. מי זאת? שאל, למי היא מחכה? והפקידה ענתה בקצרנות, שעורך הדין שלה טרם הגיע. ואז היא הנמיכה את קולה ועדיין היא שמעה אותה אומרת, תראה איך היא נראית, ואחר-כך היא אומרת שאין לה כסף לשלם. האיש הקטן שוב הביט בה, הנהן ומשך בכתפיו, אין מה לעשות, גם טפילים יש בעולם הזה.

ולמרות שהם לא דיברו אליה היא השפילה מבט, מבוהלת, מבוישת, כועסת. כשהרימה את ראשה, האיש הקטן כבר הלך מזמן וגם הפקידת קבלה נעלמה. רק היא נשארה. מחכה ומחכה והוא לא בא. הבן זונה לא הגיע. היא יושבת כאן שעתיים כמו מטומטמת והוא לא בא. סליחה, היא ניגשת לפקידת הקבלה ושואלת אם היא יכולה להיכנס לפגישה

שנקבעה לה בלי העורך דין המבריון. הפקידה אומרת שתבדוק וכשהיא נעלמת, היא שוב מחייגת אליו. כבר שבע-עשרה פעמים ניסתה לתפוס אותו ואין תשובה. היא השאירה הודעות שיחזור אליה דחוף. היא סימסה. הוא לא הגיב. אולי הוא חטף התקף לב, מגיע לו. הלוואי שימות. אני מצטערת, חוזרת הפקידה ומדקלמת, אבל הוא לא מדבר עם בעלי החוב. זה היה מיותר שבאת, כי בכל מקרה – הוא היה נפגש רק עם העורך דין. היא עקשנית, מחייגת שוב והפקידה עוצרת אותה. גם אם יבוא עכשיו עורך הדין שלה, הוא לא יוכל לקבל אותם, יש לו פגישות... היא לא מבינה. היא כאן, ויכולה לייצג את עצמה – יש לה פה. הפקידה מנידה בראשה לשלילה – ככה זה, החוקים. היא רוצה לצעוק, לקלל, להפוך שולחנות, ככה מבינים בארץ הזאת, רק אם עושים בלאגנים. אבל היא שותקת, מושתקת, מוחלשת. יורדת במעלית כועסת על עצמה, ששתקה. שהאמינה. ששוב האמינה. היא עולה על שני אוטובוסים בדרך הביתה וממשיכה לחייג עד שאצבעותיה נמסות והפלאפון זולג אל התיק. כשפתחה את דלת הבית, דם ונוצות פזורות זינקו אל עיניה, היא עצרה נשימה, נשכה שפתיים וחיפשה את גופת הציפור שמזלה לא עמד לה לחמוק משיניו של הצייד הקטן שהחזיקה בבית. מאחורי שולחן הסלון הקטן, מפורק מאבריו, מצאה אפרוח קטן, באורך של אצבע. לרגע רצתה לגחון למטה, לראות אם יש עוד חיים ביצור הדומם, אבל יללה עמוקה נשמעה מאחוריה. דוממת, הלכה בעקבות החתול ומלאה את הקערה בגרגרים חומים.

צו שמונה

אוטובוס אגד חותך את האוויר האורבני, כשהוא חוצה רחובות מוארי ניאון, חנויות, בתי קפה, אנשים. שגרה, כמעט שגרה. נטע מביטה מהחלון, התמונות מולה מתחלפות במהירות, אינן תופסות אחיזה. כשהאוטובוס נע בזווית חדה, היא קמה ממקומה, מצלצלת בפעמון ונעמדת ליד הדלת לפני שהאוטובוס נעצר. ביום כזה שהרדיו דלוק וכולם להוטים לשמוע מה חדש, קל להתבלבל ולשכוח. כשהדלת נפתחת, היא קופצת ממנה במהירות, מגבירה את צעדיה, כמעט רצה. עולה לביתה שבקומה רביעית, בלי מעלית. מאחורי דלתות סגורות נשמעות מהדורות החדשות של הערוצים השונים.

רועי יושב על הספה, יוגית באולפן, קושמרו בשטח ובאוויר עפים הטילים: מתנגשים, מתחבקים, מתפוצצים. היא נכנסת, מניחה את התיק על הקולב, חולצת נעליים. רועי אומר שלום, אך נשאר במקומו. המעיל עדיין עליה כשהיא מצטרפת אליו ושואלת "מה חדש?". בצד הרחוק של הספה יש לה מקום, אבל היא בוחרת לשבת על מסעד הכורסא, קרוב לרועי. ככה היא קרובה אליו, ראשו בגובה חזה, היא מלטפת את שיערו, אבל הוא לא מתרפק.

"אין חדש", הוא עונה, למרות שעל המרקע כתוב שיש אישור לגיוס מילואים. חמש פעמים כבר זימנו אותו וביטלו. היא עצמה ביטלה את המשמרת בקפה, כדי להיות איתו, כדי שאם, אולי, יהיה משהו חדש, היא תספיק להיפרד ממנו. בקפה לא התרגשו מהביטול, גם ככה לא צפויים להגיע מבקרים, רוב האנשים יעדיפו להישאר בבית ולבהות בטלוויזיה, כמותם.

רועי מתרחק מעט ומפנה לה מקום על הספה, אז היא קמה, מורידה את המעיל ומסתובבת בבית: שירותים, חדר שינה, מטבח. "אכלת משהו?" היא שואלת מהמטבח. רועי מניד בראשו ונטע חוזרת לסלון, לראות את התנועה. "מה בא לך?" רועי מושך בכתפיו. גם נטע מושכת בכתפיה וחוזרת למטבח. היא מטגנת חביתות, סלט אין לה חשק לחתוך, אז היא מוותרת. על השולחן הקטן במטבח היא מניחה צלחות, סכו"ם, גבינות. אין לחם, אז היא מפשרה פיתות במיקרוגל. השולחן מתנדנד, והיא מעיפה מבט בכניסה למטבח. לא, זה לא הזמן להזכיר לרועי שהוא הבטיח לחזק את הבורג שהתרופף.

"בואי לסלון", רועי מבקש כשהשולחן כבר ערוך. נטע, שידעה מראש שיבקש, מעבירה את הכלים והצלחות אל השולחן הקטן יותר שנמצא בסלון. הם מדברים על מה שצריך לעשות ועל מה שלא צריך ומשתתקים כשנדמה שמהו חדש עומד להיאמר. כשהאוכל מונח לפניו רועי נזכר כמה הוא רעב, וכשהצלחת שלו ריקה, הוא מבקש מנטע שתשב לידו. היא נשענת עליו, מתרפקת. בטלוויזיה מקשקשים והיא עסוקה במגע ידיו החמות.

הטלפון מצלצל ובבת אחת רועי מתרחק ממנה ונעימות ידיו מתרחקת עימו. פניו מרצינים, קולו מצטרד, ליבה מצטמק. קצינת הקישור שוב על הקו. שוב קריאה. הפעם סופי. לפחות ככה אמרו לה. רועי לוקח דף ועט, רושם נקודת איסוף ושעה ונטע מפנה את הכלים חזרה למטבח.

"מתי?" היא שואלת כשהוא מנתק.

"בחצות".

"זה עוד מעט", היא ממלמלת, הולכת להדליק בویلר וחוזרת למטבח. זרם מים שמדיחים כלים מלוכלכים מתערב בזרם המידע שחוזר על עצמו שוב ושוב. עוברים לפרסומות ורועי מנצל את ההזדמנות לעזוב את המרקע. הוא מוריד מהבזרים את תרמיל המסעות וכשנטע נכנסת לחדר השינה, היא מוצאת אותו זורק בגדים מהארון לתרמיל בלי סדר והיגיון.

"עזוב את זה", היא מבקשת, מסתכלת בשעון לראות שעברה כבר חצי שעה. "יש מים חמים", היא אומרת לו ורועי עוזב את התרמיל והולך למקלחת. נטע מקפלת את הגופיות שרועי זרק קודם בלי סדר ומניחה בתרמיל תחתונים, גרביים, מדים בצבע זית. היא מקרבת את המדים לאפה. ריח של אבק מדברי. של זיעה. של סיגריות. ריח של חייל, שגם אלף כביסות לא ימחו.

יד רכה מלטפת את שיערה. ריח נקי של אחרי מקלחת חודר לנחיריה. המדים עדיין בידיים שלה, והוא מושיט אליהם יד. היא מרחיקה ממנה את המדים, מניחה אותם בפינת המיטה ובידיה שהתפנו, היא הודפת אותו אל מרכז המיטה ומשכיבה אותו, מנשקת, מפשיטה ממנו את הבוקסר הנקיים. ידיו החמות מפשיטות אותה. ליבו פועם במהירות. ראשה נטמן בשקע צווארו. היא מסניפה את הריח, מנסה לזכור אותו. אל תלך, היא מדברת עם תודעתו בתדר בלתי נשמע.

"יהיה בסדר", לוחש אל אוזנה, כמו קורא את מחשבותיה, ומלטף את שיערה. הוא ילך, לעזאזל, הוא ילך. הוא תמיד הולך. היא קוראת והוא מתייצב. ארץ ארוכה.

נטע נושמת עמוק, וקמה ראשונה. היא לובשת טייץ ומעליו שמלת טריקו פשוטה. רועי נכנס לתוך המכנס, ונטע מושיטה לו את החגורה. רועי מרוכז בחגורה ונטע מביטה בו, חזהו חשוף עדיין והוא מחפש גופייה. צרור הבגדים שהניחה בקצה המיטה, נפל על הרצפה כשהתעלסו והיא מרימה גופייה וחולצת מדי זית. כשידו נוגעת בידה, הוא מחייך, אך אין נחמה בחיוכו.

נטע במקלחת אורזת את תיק כלי הרחצה שלו, מכניסה פנימה מברשת שיניים, משחה, סכין גילוח. בכיס הפנימי היא מוצאת קונדומים רגע אחד היא מתלבטת, אבל משאירה אותם בכיס. רועי מתהלך בדירה במדיו, ומשהו חסר לו. "איפה הדיסקית?" רועי נכנס למקלחת, ונטע מושכת בכתפיה. רועי מחפש בלהט, פותח דלתות ולא סוגר אותן, עד שנטע עוזבת את תיק כלי הרחצה, מסייעת לחפש, משהה את הזמן. בסוף, היא מוציאה את הדיסקית מהמגירה. כשהם עומדים זה מול זה, היא מגיעה לרועי עד הכתפיים בלבד, והוא מרכין את ראשו לעברה. ביד רועדת, היא מעבירה את הדיסקית מעל לראשו, והאחרונה מוסרת את מלוא המידע שהיא יכולה וצריכה למסור: שם ומספר אישי.

ושוב הריח. היא שואפת אוויר לריאותיה ונושפת. הוא מתכופף אל התרמיל ומחטט בו. בודק את תכולתו. נטע מסיימת לארוז את תיק הרחצה, מושיטה לו, הוא מניח אותו בתוך התרמיל. חסר משהו? היא שואלת. הוא מניד בראשו לשלילה. נזוז?

בדרך לפיאסטה הישנה שלהם, רועי זורק לה את המפתח שתנהג. הוא עסוק בטלפונים, מסמס, מסביר, נפרד, משאיר הוראות. נטע תופסת את המפתחות ומתפללת שהמכונית לא תניע. שתתקע. שההסעה תגיע לנקודה ותיסע בלעדיו. המפתח מסתובב, המנוע צוהל לקראתה והמכונית נוסעת באטימות של פח, בלי שיהיה אכפת לה לאן.

בנקודת האיסוף, נפגשים עשרות ומאות בחורים במדים. רועי מציע לה לחזור הביתה, אבל נטע, ידה בתוך ידו, מתעקשת להישאר. האוטובוסים כבר שם, עוד ועוד חיילים מצטרפים, דלתות נפתחות, תיקים נזוקים. גם התרמיל שלו. אחרי שעות של המתנה, חיבוקים אחרונים, חיילים נבלעים בתוך אוטובוסים ואיים צבעוניים של נשות העורך מתפזר בערפל של לפנות בוקר.

כשנטע מטפסת את ארבע הקומות דממה כבדה מלווה אותה ונכנסת איתה לבית. היא אינה יכולה ואינה רוצה ללכת לישון. הולכת בחדרים, מגיעה למטבח, מרתיחה מים לקפה, ובזמן שהיא ממתינה, היא הולכת אל ארגז כלי העבודה, מוציאה מברג פיליפס ויורדת לחזק את הבורג הרופף בשולחן המטבח.

הביקור

כבר אחרי חצות ועודני ישובה במיטתי ללא מעש, פגועה עד עמקי נשמת. בווה בחלונות המעורפלים ממול, לובן מקפיא אוטם את הקירות ומתנחל בלבי. נועצת עיניים בחשיכה המייללת בחוץ, בשקט הכל-כך צעקני, חונק וצורם אוזניים, אולי משם תבוא השינה.

עצמתי את עיניי בכוח בוטה, רציתי להעלים את כל ההזיות ההולמות בראש יומם ולילה, למה אני... אהה... הרגל כואבת מאוד. לא יכולתי להזיז, ניערתי מעליי בתנועה רגזנית את השמיכה דהוית הצבעים, עיניי נתקעו בהר לבן מגובב מעל לרגליי. סחרחורת מרושעת חבטה בראשי, טלטלה אותו לכל הצדדים, דממה קלה חנתה שם לכמה שניות ונעלמה. נזכרתי באותו יום בו נעצרו החיים, הושלכתי על האדמה, רגל מרוסקת טבועה בשלולית דם, הרבה רגליים היו סביב, שקטה מאוד הייתי, אולי שכחתי לצעוק, אולי לא הספקתי. אינני זוכרת. את עיניי פקחתי בחדר הזר, הלא שייך הזה.

קול כל-כך מוכר, כל-כך מתועב, העיר אותי מתוך הנמנום הקצר שהתגנב לעיניי ברגע שהציפו אותי הרהורים.

- איך את מרגישה היום? שאל בנימה חלשלה.

- די. אין לי כוח למכה נוספת, תעוף מפניי, צרחתי.

- תירגעי, באתי לבקר, כואב לי הלב, צר לי עלייך. ענה הגורל.

- הלב? לא כאב לך כשרדפת והלמת כל-כך הרבה שנים.

- להבין כן, להצדיק לא. איני אשם, תאמיני לי, זה מוכתב לך מלמעלה, אין לי מה לעשות.

- בטח יש לך מה לעשות, להכות בטובים. למרר להם את כל החיים. מכה רודפת מכה. למה? מה עשיתי לך?

- בחיי את צודקת... אך זה לא אני. אלוהים בוחר ובוחר רק את הטובים, את הרעים כבר משאיר מאחורה, מעלים עין מהם. הם משתוללים ומשחיתים את שארית החן בעולם המטורף הזה.

- אל תיתמם, אתה גורלי, הרבה שנים סבלתי בגללך, הרבה דמעות, המון כאב, אף פעם לא הארת לי פניך, תמיד הולם כמה אני מתעבת אותך....

- קטונתי מלהגיב, רק תדעי לך שבני אדם תמיד בוכים בבואם לעולם הזה, יש כאלה הממשיכים לבכות ויש המנגבים את דמעותיהם, מחפשים את נשמתם וצועדים לכיוון השמש, מחממים את הלב, נושמים את האור ו... פשוט חיים.

חפשי את נשמתך בתוך הפינות הסמויות של השנים, בצחוקו של תינוק, בצילו של עץ היסמין, בלב של אם היושבת בפתח ביתה ומחכה לבן שטרם חזר...

הגורל דיבר ודיבר, עיניו התרחבו, הציפו את כל פניו.

לעולם לא תראי את פניי, את קולי לא תשמעי עוד.

הגורל החל לזוז. כמה דמעות צצו בעיניו... הוא נעלם.

על הרצפה, ליד המיטה, בתוך הלוכך המקפיא, פרח צהבהב, אולי חסר צבעים, מושלך על הרצפה, הוזה כמה מלים בלתי מובנות.

דמות גדלת מידות בתוך חלוק לבן, ריח של תרופות, של חיים, נוצץ מתוכו, חודר לנשמת, מרגיע את הנסער בפנים. הדמות פוסעת בצעדים חזקים, סוחבת עגלה לפנייה, רומסת את הפרח מתחת לרגליה, באה להחליף את ההר הלבן.

אגדה אורבנית

היה הייתה ילדה. נסיכה. היא לא הייתה יפה או חכמה במיוחד. רגילה, היא הייתה רגילה. "אילו לפחות היו לי אם או אחיות חורגות" חשבה, "או שהייתי יתומה שאומצה על-ידי נגר עני, ואז ביום הולדתי השמונה-עשר מכשפה רעה הייתה מטילה עלי כישוף, או קללה... אז, אז היו קורים לי דברים מסעירים. אז הייתי הופכת לאגדה, כזו שמספרים לילדים לפני השינה, והם היו מאזינים, קצת מפחדים - עד לסוף הטוב - ונרדמים".

היא האמינה שיש לה את כל שאר התכונות הדרושות לנסיכות כמו נאמנות, אומץ לב, תמימות. אבל זה כנראה לא מספיק כדי להיכנס לקלאסיקה. וזה לא שהיא לא ניסתה:

בפעם הראשונה יצאה לטייל ביער, עד שהעמיקה לתוכו, והרגישה רחוקה דיה. היא נעמדה ועצמה עיניים חזק, הפשילה בידיה את שולי שמלתה וחגה במקומה מהר ככל שיכלה, עד שחשה סחרחורת ונאלצה לעצור. רק אז פקחה את עיניה ונוכחה לדעת שאיבדה את הכיוון. עכשיו הייתה מרוצה. היא החליטה לשוטט לתומה ביער ולראות מה יקרה. אבל חוץ מכך שהתחילה לחוש קור ורעב, לא קרה כלום. במהרה נקרה בדרכה חוטב העצים שזיהה אותה מיד והראה לה את הדרך חזרה לארמון עוד לפני החשיכה.

את הפעם השנייה כבר תכננה מראש: היא חמקה ליער רק עם רדת החשיכה, לבשה גלימה כדי שלא יזהו אותה ולקחה איתה צידה לדרך. היא קיוותה לפגוש זאבים, דובים, ברבורים או לפחות צפרדעים, אך היער היה דומם. היא הלכה והלכה עד שהתעייפה, ואז השתרעה על אבן בקרחת היער. חושיה נדרכו בציפייה נרגשת, בעודה מתבוננת למעלה, לעבר צללי הצמרות הרוטטים. רוח החלה מנשבת והחושך הפך סמיך וצונן. היא לא פחדה, כי היא ידעה שאגדות נגמרות תמיד בטוב. אבל אז הופיע הצייד. הסתבר שהוא עקב אחריה כל הדרך במצוות אמה, ועכשיו תבע ממנה לחזור איתו מיד לארמון. היא הייתה עייפה מכדי להתנגד וגם קצת התגעגעה.

ולכן, לא הייתה פעם שלישית. "הרפתקאות את מחפשת לך?" כעסה המלכה, ונעלה אותה בחדרה, ליתר ביטחון - עד למחרת בבוקר. אך עבורה זו הייתה הצלחה - הנה כך, כך צריכה להרגיש נסיכה כלואה: בודדה, סובלת, עצובה. והיא גדלה ובגרה. מסביבה נסיכות ונסיכים התחתנו וחיו - מי בעושר ומי בעוני. הוריה מתו, הארמון נזנח, היער נכרת והיא עברה לגור בעיר. הימים חלפו. לפעמים היא חשבה שאולי לא נולדה בזמן או בז'אנר הנכון. בימים קשים היא ניסתה למצוא משמעות או תכלית, ובשאר הימים היא פשוט חייתה, משתדלת לשמור על אופטימיות. דברים קרו, אבל לא כפי שציפתה. האנשים שפגשה, היו חכמים אך גם טיפשים, ולעולם לא רק או יפים או מכוערים. הטובים, שלעתים היו קצת רעים - לא באו על שכרם, והרעים, שלעתים היו אכזריים - לא נענשו. אבל בסך הכול היו רוב האנשים - רגילים, כמוה.

לבסוף בחרה, או יותר נכון הוא בחר בה: זה קרה בנשף של סוף השנה, כשניגנו את הוואלס האחרון לפני חצות, והוא הזמין אותה לרקוד איתו. הכתר שלראשו התנדנד כשרקד, ומלמלת הצווארון שלו הייתה קרועה, ובכלל לא היה לו חוש קצב. אבל היה לו חיוך יפה, והוא הצחיק אותה כל אותו הלילה, ובבוקר שלמחרת, ומאז הם ביחד - עד עצם היום הזה.

פיצה משפחתית

הוא מעולם לא הרגיש כל-כך אבוד. לא בימיו בפנימייה, לא בצבא ובמילואים ואפילו לא כשאביו מת, בן המשפחה האחרון שהיה לו איתו קשר אי פעם. כל חייו חשש תמיד מדברים רבים - ודווקא זה, עכשיו. כן, היו כמה שהכיר, לא רק במשרד אלא אפילו חברים קרובים, אבל לא הוא. את עצמו ראה תמיד ממוסגר בקשר. ועכשיו הוא כאן, בסלון קר ואפור. בדירת רווקים עם ריהוט פונקציונלי וקירות עירומים. יושב על ספה מול מסך טלוויזיה כבוי. דרך החלון הפתוח נשמעים קולות. הוא סובב את פניו לעבר החלון. זה כנראה מהקומה למעלה. אנשים. משפחה. גערת אם, בכי ילד, שוב קולה של האם המנסה לפייס. הוא סובב חזרה את פניו והביט לפנים. כדאי שאוכל משהו, אמר לעצמו, ומיד שכת.

מעטה הכול יהיה אחרת, חשב. איך אחרת, הוא עוד לא ידע. למשל - ככה: אך הוא התבונן סביבו ולא ראה דבר. הוא ניסה להתרכז. הוא גישש אחר משהו להיאחז בו - אך כל מה שמצא על השולחן לפניו הייתה רק קופסת גפרורים נשכחת. הוא הדליק גפרור. נתן לו להישרף כמעט עד הסוף, עד שאצבעו כמעט נכוותה, ואז נשף עליו ברגע האחרון והדליק את הגפרור הבא.

"נפרדתי מאשתי", הצהיר בקול רם מדי, מכני, לחלל המשרד. לרגע קפאו כולם מופתעים והסתכלו עליו. אבל מיד אחר-כך לאחר שהחליפו ביניהם מבטי מבוכה, השפילו את עיניהם ומיהרו לעסוק כל אחד בענייניו מתוך התחשבות מנומסת. אבל הוא את שלו עשה: הוא הצהיר, הוא קבע. כדי לא להתחרט ולחזור.

אבל זה היה הבוקר, מזמן. ועכשיו, נדמה לו שהוא מתחיל להתחרט, או שאולי זו רק עייפות? והאם לא יתחרט בעתיד? על כל מה שנאמר, ועל כל מה שלא, והיה צריך להיאמר. אבל הוא אף פעם לא היה חזק במילים. ומה עכשיו? אולי הוא יבכה. הוא ינסה, לפחות. אבל זה לא הולך. גם לא כשהוא חושב עליה בוכה. קהות, זה כל מה שהוא מצליח להרגיש. ודקירות בבטנו. זה הרעב, הוא נזכר שוב. עוד לא אכלתי היום.

"קח את המפתח" אמר לו איציק, שותפו במשרד, ושם אותו בידיו. "אני לא אזדקק לדירה הזו בקרוב" אמר וחיך, כממתיק סוד. "היא שלך עד שתתארגן, תסדר את הראש, ויש שם מיטה זוגית" אמר והציץ בו, בודק אם הבין את מה שניסה לרמוז.

החשיכה החלה להתגנב אל החדר. והוא הבחין בצללים שנאספו סביב הכורסא, השולחן והמסך, ומתגודדים לארח לו לחברה. תוחמים את החלל, ממסגרים את בדידותו. הוא חש צינה. הוא קם להדליק את האור וניגש לסגור את החלון. אני צריך להתקשר, להודיע לה איפה אני, חשב. אני אהיה מוכרח לחזור לשם, לארוז כמה בגדים, ספרים ותמונות.

נשמע צלצול. הוא התחיל לחפש היכן נמצא הטלפון ואז נעצר והבין: זו בטח הדלת. "סוף סוף מצאתי אותך, כבר שעה אני מחפש את הכתובת" אמר האיש כשפתח את הדלת, ודחף לידי פיצה ענקית. "אבל זה לא..." אמר לגבו של השליח שמיהר ונעלם במורד חדר המדרגות. או שאולי הוא לא אמר? "זה בטח השכנים שלי", הוא אמר והפעם בקול רם, אך נשאר עומד במקום, מול הדלת הפתוחה.

החברים, העבודה - הם כולם ינסו לדובב אותו, הוא ידע, ינסו להבין איך אדם קם בוקר אחד, יוצא לעבודה ולא חוזר הביתה. "דברים כאלה לא קורים פתאום" הם יגידו, יחשדו שאולי יש לו מישהי אחרת, וישכנעו אותה שהוא צריך קצת זמן, ואז הוא יחזור.

אבל הוא חשב ששתיים עשרה שנות נישואין הן המון זמן. ואת מה שנשאר לו עד הסוף הוא רצה לעצמו. הוא פתח את מכסה הקרטון, תלש משולש קר ושמנוני, ובעודו לועס, שלח את רגלו וטרק את הדלת.

בניה

אין זה לילה שבו צריך לפחד. הרוח לא עובר, ואין לך את הרעד הזה שמתחיל למטה בגב. הכול שקט, בניה הולך לידי בין הכביש לשדה, והאור מהירח מדליק את קצה ראשו. אתה מבין, לבניה יש נטייה כזו למשוך אור. יצאנו בערב מהשיבה, ומהר מאוד תפסנו טרמפ דרומה עם ברסלב אחד. למרות שהוא לא שאל, בניה ישר אמר "אהלן, אנחנו לגוש" במין שמחה וגאווה כזו. הוא תמיד היה כזה תמים. רוב הנסיעה שתקנו ורק הברסלב דיבר. גם הוא בדרך לדרום, "לא, לא לגוש, להורים בקיבוץ". סיפר שפעם כל העניין של להיות דתי לא דיבר אליו.

"גדלתי עם זה ככה, אתה מבין? "הייתי על אוטומט", זה מה שהוא אמר. אתה כבר מכיר את הסיפור הזה; צבא, "לצאת" בשישי בערב מהשער האחורי, ואז המזרח, רוחניות, סמים... הנפילה. והחזרה. ועכשיו הקדוש ברוכהווא איתנו כל הזמן.

"אבאל'ה בשמיים ובארץ", גם כאן על הכביש, תמיד איתנו. "וכל הסיפור הזה של הגירוש אחי, מה אני אגיד לך? זה גם מבחן של אבא שאוהב ילד שמתנהג לא טוב". ובניה מקשיב לו, מסכים ומהנהן כשצריך או צוחק במקומות הנכונים. בחיי שהבניה הזה הוא משהו. לפעמים בא לי... טוב, זה בניה.

התחיל להחשיך. הברסלב שותק, שם מוזיקה ופותח חלון, "אלוהי נשמה שנתת בי, טהורה היא". גם לחויזר כמוהו נגמרות המילים בסוף. אני נזכר איך אתמול בערב הרב רפי אסף את כולם לשיחה. הוא דיבר על הכאב ועל הזכות שלנו.

"אשרינו שבדור שלנו זכינו למבחן כזה שנעמוד בו" הוא אמר. דיבר על הקרע שאנחנו נאחה, ועל זה שאלימות לא תהיה. רק "אהבת ישראל". ובניה יושב שם רציני, עם האף הסולד שלו וה"בעזרת השם". עם החולצה הגזורה שהוא ממולל ופורם ממנה בעדינות חוטים כל הזמן עם הידיים.

אחר-כך הוציאו את ספרי התורה ורקדו ושרו איתם. חלק מעדיפים להתפלל בצד לבד. חלק בוכים, לא מאמינים. ויש כאלו שיושבים בצד, רציניים ושותקים. גם הם לא מאמינים. הם כבר היו בפינוי. אבל הם מצטרפים, כי זה מגיע אליך פתאום, ואתה קם לרקוד. זה לא מתגנב אליך, ההתרגשות, אלא מגיע מאחוריך כביטחון וגורם לך להתבייש. אתה מרגיש כמו גנב, אשם וקצת קדוש. ופתאום אנחנו המון מסתחרר וצועק. אי אפשר לא להיות שם. אנחנו רוקדים מהר, מתרכזים ברגליים ובנשימה, תראו אותנו. מלאכי חבלה שרוקדים וצורחים לגאולה, נשרים בלי כנפיים, סוכנים כפולים של אף אחד. אבודים ביחד. והנה בניה שם רוקד, מסתחרר ברגליים קלות, תמיד יפה ושר בכוונה. אמרתי לך, בניה הוא כזה.

הברסלב עצר לנו בכניסה לקיבוץ. באופק, לכיוון מחסום ארוז, זרקורים מאירים את קצה השמיים. הוא אומר שהאזור סגור ולא נצליח להיכנס ככה. "אתם עם חולצות כתומות" הוא אומר, "יעצרו אתכם צ'ק צ'ק". אבל אנחנו מתחילים ללכת לצד הכביש, והשדה והירח. ובניה מפחד. הוא אומר שאולי נישאר כאן בלילה וננסה להיכנס מחר. אני כועס וקורא לו פחדן. הוא מסתכל עלי עם העיניים האלו שלו, ולא מבין. אז תישאר אני אומר, ומתחיל ללכת לכיוון הכביש החשוך.

אחרי כמה זמן עוצר לידי רכב. הנהג אדם זקן, לבוש חולצת תכלת ומכנסיים קצרים. אולי מהקיבוץ ואולי משם. יש לו ידיים שזופות ושפם לבן. "לגוש?" אני שואל, והוא רק מהנהן. אין לנו מה להגיד. אין מילים כאן. החלונות פתוחים, והחושך נכנס למכונית ועובר אותנו. אנחנו נוסעים. הרכב מתעקל בין השדות האפלים ומתקרב למחסום שמאיר במרחק את הלילה.

רגע לפני

לאבי

עכשו אנחנו עפים
השדות שלכם בשעת ערב הם מבוך של קנים וקמלים

אתה אומר נהיה קריר
כשה את האזנים מלים עתיקות וסתומות מרחפות באויר

רוח אפל מנפח מפרש על התנן נצת דגל לבן
הערב יורד הרוכלים צועקים הזונות מבקשות על נפשן

וצחקת פי צפור אחת של המלך נתרה מהכלוב אל הכלוב
אין סבה שילד יזכר משורר שתלוי בתאו על חרוז

עוד אין אותות אין סימנים
האפר והסוס חולמים בהקיצן על נשים ותלמים עגלים

ורק הרוצה עוד זוכר לשון צפרים
להתראות הקיכלי והשחף צורחים

בוא נכון למזרח תשא במסלול
רחוק מפדור אדם שנושרף ולוחש לחצות את הגבול

תעלה שוועתנו לעת ערב

(ערב, ספסל אבן ליד מעיין. לבמה נכנסת נערה צעירה)

שירה: מכאן אי אפשר לראות את הכביש שמוביל ליישוב. תזווז קצת כדי שהצמרות של העצים לא יפריע לכם ותעמדו ככה שהעיניים שלכם יהיה קו אחד עם הקרוואן שבקצה הגבעה.
שבו, זה הספסל שהמחזור הקודם של המכינה בנה לזכר... לזכר מישהו. יופי. עכשיו אפשר להתחיל. אהה, מאיפה אתם שואלים? זאת אולי הבעיה הכי גדולה בעולם. איפה נקודת ההתחלה?
כאן במעיין? יכול להיות שזה מקום טוב להתחיל בו כי לכאן הכול זורם בכוח. מההרים מסביב ומהיישוב שלנו, והכפרים הרחוקים יותר. כן, המעיין הוא נקודת הלב של הסיפור שלנו. הוא באמצע של הכל. אבל אנחנו מחפשים תמיד את ההתחלה.
על הסוף לא כדאי לחשוב בערב כזה. גם ככה חשוך ומתחיל להתקרר. כדאי לחשוב שהסיפור הזה הוא בלי סוף והתחלה. רק עובדות יבשות. יש לי לתת לכם משהו על האוהבים שלנו; הם זוג. לפחות עכשיו. עוד מעט גם תראו בעצמכם. רק שתדעו ששמועות תמיד היו עליה.
סיפרו איך בגירוש היא ועוד כמה בנות קשרו את עצמם לגג או שתפסה טרמפים לבד פעם לגולן וחזרה באותו יום. קוראת רבי נחמן וחושבת על חתן. אפילו היה לה חבר מבוגר בצבא.
והוא? אין הרבה מה לספר עליו. בחור רציני. כשרוב החברה יורדים למעיין הוא לומד מסילת ישרים ורמב"ם. בדרך כלל לבד.

(לוחשת) אבל די לפטפט על הלב והמעין ו"דברים שברומו". הנה מגיע הגיבור שלנו.

(נכנס נריה ויושב על הספסל. שירה מברכת אותו בניד ראש ומתיישבת בקצה המעיין)

נריה: זה לא הגיוני שככה נגמור את כל העניין. בא לי לחנוק מישהו, להרוס משהו יפה... מה את שותקת שם?

שירה: אתה שואל אותי?

נריה: כן, את רואה פה עוד מישהו?

שירה: (מביטה בקהל) לא. אתה בטוח שזה נגמר? לפעמים זה רק נדמה למישהו והוא יושב אומלל ואז נפגשים והכול בסדר. ושוב אתם מטיילים אחרי הארוחה בערב שישי ביחד, וכל הדרמה הזאת לא מרוממת למשהו ששווה.

נריה: לא הפעם. זה נגמר אני אומר לך. היית צריכה לראות אותה.

שירה: נו, אז תספר.

נריה: אני לא טוב בסיפורים. את מכירה אותי; הדבר הזה נתקע לי בלב ואני מתחיל ככה לפחד וכל הסדר של הסיפור מתבלבל לי.

שירה: (בלחש): אני יודעת איך זה נגמר...

נריה: מה לחשת שם?

שירה: אמרתי תנסה. הערב זה רק אנחנו פה בכלל. אין אף אחד ושום דבר מחוץ למעיין הזה. תסתכל, הכל חשוך שם (מסתכלים לכוון הקהל), אף אחד לא יראה אותנו.

נריה: מאיפה להתחיל? נפגשנו כאן במעיין. היא באה עם חברות מהמכינה ואני באתי להתבודדות ולטבול. דווקא

היא זו שהציעה וככה התקדמנו. הייתי על גג העולם.

שירה: מקום גבוה ליפול ממנו...

נריה: כן את יודעת איך זה. עכשיו אני "בבירא עמיקתא" ואני מתפלל כל היום שהיא תצא ממני כבר. אבל אני לא

מצליח כלום. החברותא שלי חושב שאני זורק עליו. והוא יושב שם ומברבר על חובת הלבבות, ואני חושב לעצמי

שהטמבל הזה כבר נשוי ואני עוד תקוע כאן, בא להתפלל במעייך לברך. איפה היא עכשיו בכלל?! בשביל זה הייתי צריך ל... ועוד כל הזמן חשבתי תוך כדי "אנא בכוח אנא בכוח" והיה לי טעם מוזר בפה ו...
שירה: אני היחידה שהריח כאן הורג אותה? זה בא בגלים כאלו אולי בכוחן הטרסות במדרון מאחורי המעייך (קמה ללכת לכוון)...

נריה: (קם בפתאומיות) תעזבי את זה. זה כנראה מהמים כאן, אומרים שהערכים מזרימים ביוב נגדנו כדי שיהיו מחלות ביישוב. ויש גם את ההוא שנרצח כאן ו... מתי זה היה? (מתיישב כפוף על הספסל)
שירה: מי זוכר ולמי אכפת עכשיו באמצע הסיפור שלנו. אולי תחיל את הסיפור שוב מהתחלה?
נריה: כן, הסיפור. להתחיל מהמעייך... (מזדקף)
נתחיל.

זעזוע מוחי

הוא תמיד האמין באהבתם בצורה מוחלטת. היה משוכנע עד עיוורון, לא הטיל ספק אף לרגע ברגשותיו. את תהליך ההתאהבות, או יותר נכון - את רגע ההתאהבות - הוא נהג, מאז ומתמיד, להמשיל לסצנה בה בלטה נופלת מהשמיים על ראשו של אדם ביום ארעי. הוא הסביר כי מהרגע שחווית את אותו זעזוע מוחי, אתה מבין שחייך לעולם לא יהיו כשם שהיו קודם.

היום, שלושים וחמש שנים לאחר אותו הרגע, הוא יושב מולה בבית הקפה ההוא. הוא עדיין רוצה לגעת בה, והיא לא מעוניינת. כשהוא רואה זאת, פניו מתכסות בקדרות. עיניו, השקועות ממילא, נכנסות עמוק יותר לגומחותיהן. פניו מזדקנות עוד קצת ברגע קצר זה.

"אני יכול לפחות לראות את הכלב?", הוא שואל.

"לא", היא עונה.

"זה אכזרי", הוא אומר.

היא שותקת. יושבת בשקט, נינוחה דיה. לא מודאגת יותר, לא כועסת יותר. רק שומעת את הדממה של נפשה, נהנית מהאוויר שחזר לריאות. היא מסתכלת דרך הזכוכית של חלון בית הקפה ורואה את האנשים המעטים שחוצים את הכביש. המחשבה על כך שיש חיים בעולם מסבה לה נחת.

בהמשך הוא מדבר, מספר לה על חייו היומיומיים. על השגרה החדשה שלו, על האדם שהוא רוצה להיות. היא מתמקדת פחות בצלילים שנובעים מפיו, ויותר בתווי פניו. עיניה עוברות על העור המחוספס שמעטר את פניו, והיא מנסה למצוא בעור הזה את הברק שהיה בו פעם. היא מבינה כי ההילה שפעם סבבה את גופו של האיש והאירה עליו, נעלמה, ובמקומה הגיע ערפל אפרפר שהולך איתו לכל מקום. המילים שהוא אומר לעיתים מתחלפות בשתיקה, והשתיקה מביאה אחריה עוד מספר מילים. ואחרי מספר מעגלים כאלה, השתיקה מנצחת את המילים, ומטביעה את חותמה על השולחן של בית הקפה.

כשירדה שעת הערביים בעיר, היא הלכה לפגשו יחד עם הכלב. האיש בא לקראתם, הולך יחף, מחזיק את כפכפיו בידו הימנית. הכלב יצא מגדרו למראהו, ומרוב שכשכש בזנבו כה מהר, שערות מפרוותו הלבנה התעופפו מגופו. האיש הרים את הכלב בשתי ידיו, והמשיך להחזיק אותו צמוד לגופו בעזרת ידו השמאלית. אז המשיכו שלושתם לטייל ברחובות השקטים, דרך המדשאות הרחבות. האוויר היה נקי, והתמזל אז מזלם והם הריחו את ניחוח הפרחים. כשהגיע הזמן לשוב איש לביתו, הוריד הגבר את הכלב ארצה כדי להיפרד ממנו ומהאישה. הכלב, להבדיל מהאישה, לא היה מוכן להיפרד. כשפנו שני האנשים לכיוונים שונים, החל הכלב למשוך את הרצועה בחוזקה לכיוון האיש, לא התקבל על דעתו הרעיון ששני האנשים לא ילכו באותו הכיוון. בשלב ההוא התפרץ האיש בכי עז, ולא הצליח להשתלט על דמעותיו. הדמעות ירדו על עור פניו, והחליקו במקצת את אותם קמטוטים מרובים. השטף כאילו ניקה מעט את עיניו, שפתאום צצו חזרה מגומחותיהן. לרגע אחד, הוא הצליח לראות בבהירות.

הקושי הכי גדול בכתיבת הסיפור היה להתרחק רגשית מהדמויות, שכן סיפורי משהו שקשור באנשים שקרובים אליי. הייתי צריכה להפסיק לשפוט אותן. לפחות במקצת. כדי לכתוב עליהן משהו. בגלל שניסיתי ליצור מעין שוויון מבחינת ה"מוסריות" של הדמויות-הן ע"י להוסיף שיפוטיות לדמות האישה, ולהוריד שיפוטיות מהדמות של הגבר. מה שקרה בפועל הוא, שנוצרת איזושהי רגשה שהאישה היא מעין ב'י', לעומת הגבר שהוא מושא הרחמים בסיפור, במידה מסוימת. כלומר, לא הצלחתי לפתור את עניין השיפוטיות בצורה מוחלטת, אלא רק בצורה חלקית. יש עוד הרבה על מה לעבוד בטקסטים אחרים.

בנוזין

בקיץ לפני שההורים שלי התגרשו, נסענו כולנו יחד לאילת. הבוס של אבא ביקש ממנו לנסוע כדי לעבוד, אבל אמא לא התכוונה להחמיץ את ההזדמנות והבהירה לאבא שהוא לא נוסע לשום אילת בלעדיו וכדי להראות לו כמה היא רצינית מיד התחילה לארוז לעצמה תיק, למרות שהנסיעה תוכננה רק לעוד שבועיים וחצי.

בבוקר של הנסיעה אמא העירה את כולנו מוקדם וישבה איתנו במטבח כשאכלנו טוסטים מרוחים במרגרינה. ראיתי שהיא מאוד התרגשה, כי כשהיא מתרגשת לקראת משהו, היא ממצמצת המון בעיניים בזמן שהיא מדברת, וכשלעסנו את הטוסטים היא לא הפסיקה למצמצץ ולדבר. רק אחרי שסיימנו לאכול היא העירה את אבא, והם שוב התחילו לריב, אבל כל הדרך לאילת הם שתקו באוטו ובקושי דיברו גם איתנו. כשהנוף בחלון התחלף לצהוב שהכאיב לי בעיניים, הרדיו, שאבא הפעיל כדי לא לשמוע את השקט של אמא ואת המריבות שלנו מאחור, התחיל להשמיע חריקות מצויצות ואמא לחצה על כפתור הכיבוי עם האצבע הארוכה שלה, שכתם לק אדום עיטר את קצה, בתנועת ניצחון. את השקט הזה אבא כבר לא היה מסוגל לסבול יותר, אז הוא התחיל לזמזם לעצמו שירים של להקות צבאיות ואמא רק עיקמה את הפה.

כשאלון ביקש שנעשה הפסקה לפיפי, אבא ניצל את ההזדמנות וברח לתוך השירותים בתחנת דלק שוממת שנקלעה לדרכנו, וחזר אחרי הרבה זמן. אני לא ממש יודעת כמה זמן חלף כי לא הסתכלתי על השעון, אבל זה בטוח לקח יותר זמן ממה שיכולתי לסבול במחיצתה של אמא, שלא הפסיקה לקטר על כמה שאבא מרגיז אותה. אלון נכנס שוב לשירותים כדי לחפש את אבא ואלה ניצלה את ההזדמנות כדי לקבל מאמא עוד חיבוק. לבסוף, אבא ואלון חזרו, וראיתי את אמא נאבקת בעצמה כדי לא להתחיל מריבה נוספת לידנו. המשכנו בנסיעה, החלון הפתוח הזמין את הרוח החמה להיכנס והעיניים שלי היו מרוכזות בלא להתייבש, ניסיתי לישון קצת עד שנגיע, כדי לא לסבול את האווירה שהייתה באוטו.

כשהגענו למלון, אבא מלמל שהוא חייב ללכת לעבוד על הפרויקט ואמא התחילה להוציא את השמיכות מתוך הארונות בחדר ופרקה לתוכם את כל התיקים שלנו בפעימה אחת. התיק של אבא נותר שלם ליד המיטה הכפולה. "תחליפו לבגדי ים. צ'יק צ'ק". נורתה הפקודה, ותוך רגעים ספורים אלון ואלה המתינו לנו ליד הדלת עם מגבות ביד אחת ושקית 'שלווה' ענקית לכל אחד ביד השנייה. אמא חיפשה את הכפכפים האדומים שלה בתיק שעה ארוכה, ולבסוף התייצבה גם היא בדלת, מוכנה לבילוי על שפת הבריכה. ירדתי איתם במעלית בחוסר חשק, כי נורא רציתי להיות קצת לבד אחרי הנסיעה הזו, אבל אמא משכה לי ביד כל הזמן ולא רציתי להתחיל איתה ויכות. היא יצאה מתוך המלון לכיוון הבריכה, אלון ואלה משני צידיה ואני השתרכתי מאחור. השמש הייתה חזקה מאוד ובעצמה גנחה מהחום.

שנאתי את בגד הים החדש שקנתה לי. בשני חלקיו הורודים והפרחוניים הרגשתי כמו ילדה קטנה, ובחלקו העליון לא היה מקום לחזה שלי, שהתחיל לגדול לאחורונה. הרגשתי שכולם בבריכה לוטשים לשם עיניים, אז התכסיתי במגבת שהבאתי מהחדר, התיישבתי מתחת לשמשייה, ליד אמא וקראתי ספר. אלון ואלה כבר היו בתוך המים, ואמא נשכבה פרקדן, חמושה במשקפי שמש ובבגד הים האדום, ואפשרה לשמש להכות בחוזקה על גופה.

אחרי שהתעייפתי מהספר, רציתי לחזור לחדר. אמא הייתה באותו המצב, וגם אלון ואלה עדיין שיחקו במים. עדכנתי אותה שאני עולה ולקחתי מהתיק את המפתח, עליו הוטבע המספר 823. היא הזכירה לי שאני צריכה לפתוח להם את הדלת כשהם ידפקו ולא להירדם עכשיו או להיכנס להתקלח בגלל שחם לי, אז הנהנתי בראש וצעדתי לכיוון המעליות. חיכיתי למעלית כמה דקות ונכנסו איתי למעלית עוד שני גברים מזוקנים שחייכו לעברי. אחד מהם נראה היה לי מופר אבל לא הצלחתי לקשר אותו למישהו שאני מכירה. אחרי שלחצתי על 8 ואחד מהגברים לחץ על 16, דלת

המעלית נסגרה והתחלנו לעלות. בקומה השלישית כבה האור והמעלית קפצה במקומה ונעמדה. אצלנו בבית, כשקופץ החשמל, נדלקת מיד תאורת החירום. במעלית לא נדלק כלום ואחד הגברים הדליק אור עם המצית שבכיסו, כדי לגלות אותי עומדת מולו מבוהלת. הוא דיבר בקול נמוך וניסה להרגיע אותי, אבל לא הצלחתי להירגע והתביישתי לבכות אז יצאו לי נשימות מהירות וקולות קצת צווחניים. האישה השני לחץ על כפתור במעלית שהשמיע ציוץ, ואמר לאט ובשקט שעכשיו צריך לחכות שיבואו להוציא אותנו. הם צחקו ביניהם בשקט מתחשב ואמרו שהם מקווים שזה לא יקרה בזמן ההופעה. לא הבנתי על מה הם מדברים וגם לא היה לי אומץ לשאול. עצמתי עיניים והחושך שהיה במעלית עבר גם אלי לראש.

כשהדלת נפתחה, ראיתי בתוך חריץ האור החזק שנכנס פנימה את אמא שלי נדחפת קדימה ומאחוריה אלון, אלה ועוד המון אנשים, חלקם בחליפות וחלקם במדים צבעוניים. צעדתי מחוץ למעלית ושני הגברים המזוקנים מאחורי. אחד מהם, זה שנראה לי מוכר, הניח את ידו על כתפי ופנה לאמא שלי, ביקש שתשמור עלי. ראיתי איך החיוך של אמא נתקע לה על הפנים. היא לא הצליחה לענות לו והעיניים שלה מצמצו המון. "אני מתעלפת, אני לא מאמינה", אמרה בשקט לעצמה שוב ושוב אחרי ששני הגברים המזוקנים התרחקו. "אמא, מי האנשים האלה?" שאלה אלה, ואלון שאל אותי אם פחדתי.

"זה היה יהודה פוליקר, פו-לי-קר!" ענתה אמא בהתרגשות והמשיכה למצמץ. "הבת שלי הייתה תקועה במעלית עם יהודה פוליקר! אני לא מאמינה!" אמרה. "אולי תספרי את זה לאבא?" הציעה אלה, וכולנו הבטנו בה מופתעים כשחייכה.

אחרי יומיים, אמא ארזה את כל הארונות לתוך התיקים וחזרנו הביתה. האוטו היה עייף מהחום ובקושי סחב את העליות מחוץ לאילת, השקט באוטו היה מחניק. כשהרדיו חזר לקלוט, התנגן "רדיו חזק" של תיסלם ואבא הגביר וזייף עם הפזמון. אמא שלחה את ידה להנמיך והסבירה בשקט שלהקת בנזין היא הכי טובה ושהיא לא מוכנה לשמוע את השיר הזה והם שוב התחילו לריב.

החלטורה

מוקדש לאושר נחמני ז"ל

אלוהים תפס את הבטן וצחק צחוק מתגלגל. הרבה זמן שלא צחק כך מבדיחותיו שלו, חשב. הוא הבחין בכבואתו הרופסת רוטטת מול המראה הגדולה וזה גרם לו לפרוץ בצחוק קולני אף יותר. בעומדו מול המראה, ליטף את השפם שהחליט לגדל ממש לא מזמן, וקירב את פניו כדי לבחון את הקמטים בצידי הפה, שחוסים תחת צלן של השערות הנחושות. "מוטב קמטי צחוק על פני קמטי עצב", קבע בקול רם. השפם שיווה לו מראה של שחקן פורנו ידוע משנות השבעים, אך אלוהים לא הצליח להיזכר בשמו. דחף עז לשותף מישהו במקור לצחוק הגדול אחז בו. המרחב סביבו היה שומם, אף מלאך לא נצפה בשטח.

"דווקא כשצריך אותם הם עסוקים, הכרובים האלו", חשב בקול. "אני חייב לזכור לכתוב את כל הבדיחות האלה, אחרת הן תלכנה לאיבוד", המשיך לדבר לעצמו. "רגע, רגע, מי אומר היום 'תלכנה'?" גיחך.

פעמון מנומס צלצל, והוא ניגש מיד לפתוח מגירה בתוך הקיר הלבן. "כמה בקשות, אלללי", גנח לעצמו באי שביעות רצון. המגירה הייתה עמוסה בניירות קטנים ומקווצ'צ'יים שניתרו לעברו בשמחה, עם יציאתם לחופשי. "לא הבינו שם למטה שאין לי זמן לקרוא את הכול? גם לפתוח את הניירות המקופלים וגם לפענח את הכתב? שכחו שאני כמעט לבד פה?" רטן. בחוסר חשק מופגן, לקח איתו את המגירה העמוסה והניחה על הרצפה, בין רגליו של שולחן משרדי עיף. "אטפל באלו מחר", שכנע את עצמו. מזה זמן מה הוא מנסה לעודד את עמיתיו המלאכים לבצע חידושים טכנולוגיים במשרד, רק שהללו, 'כרובים רקובים', כפי שכינה אותם בינו לבין עצמו, היו ארכאיים מדיי וחששו מאימתה הווירטואלית של עבודת הקודש. מאז נאלץ לפטר את מזכירו האישי עקב עודף מגלומניה, נאלץ להתמודד עם מטלות האורגאמי הללו בעצמו, על בסיס יומי ומתיש.

לאחר שהכין לעצמו קפה, טבל בו ביסקוויטים באיטיות והרהר בעתיד להתרחש הערב. לבו האיץ בהתרגשות כשדמיין עצמו עולה על הבמה, סביבו צופים נלהבים, הזרקורים עליו. הוא הכין עצמו רבות לקראת הערב הזה, בילה שעות ארוכות מול המראה כדי להתאים לעצמו את המראה הנכון - עליו להרגיש בנוח והגלימה צריכה להתאים לו בדיוק, דאג לשנן בקפידה את הבדיחות שיספר. את החומרים להופעה אסף במשך תקופה ארוכה, כשהקפיד להסתובב עם פנקס זהוב קטן בכיסו ולרשום כל רעיון שעבר במוחו. את שני הפנקסים הקודמים כיבס בשל פזיזותו ורעיונות רבים שצבר נשטפו הרחק עם המים המלוכלכים והותירו עיסת נייר חיוורת דבוקה לזוג תחתונים דהוי.

הוא חשב על המועדון בו יופיע הערב. את ההופעה, במועדון השוכן במתנ"ס של מפעל הפיס בעיירה מדברית ושכוחת אל, סידר לו האמרגן הארצי שאימץ, בחור בדווי חייכן בשם איוב. בפעם האחרונה שביקר שם, היה בדרכו להיזרק בחושה לחופו של ים סוף, לאחר תקופה מתישה בחייו. את הדרך זכר היטב, ושמח שכעת נסלל כביש שיוביל אותו הישר מגן העדן אל חופים קסומים שהוא עצמו ברא פעם, כשהיה תמים יותר. את רוב הבדיחות שיספר, ניסה על צוות המשרד וגילה שלא כולן גוררות בעקבותיהן צחוק סוחף. אסונות הטבע ששיגר לארציים גרמו להתלקחויות של הומור שחור בקרב הצוות. כל המלאכים, הבתולות והשליחים שעמם עבד, הותירו בו את הרושם שיש ביקוש לבדיחות הללו, אך מסיבות שלא הבין - על הארציים סוג ההומור הזה לא השפיע ולכן ידע שעליו להכין גיבוי. אסור לו לשכוח את הפנקס.

היום, החליט, יחרוג ממנהגו ולא ייקח עבודה הביתה. עליו לצאת מוקדם יותר מהמשרד, כדי שיספיק לנוח לפני הנסיעה הארוכה. ברדיו טרנזיסטור ישן שהונח על מדף פורמייקה רעוע, התנגן שירה של הלהקה הארצית "גם אתה", על נערה שנעה בדרכים מסתוריות. אלוהים אהב את השיר הזה, הוא ידע שגם עליו אומרים את אותו הדבר בדיוק. בעוד הסולן זועק "זה בסדר, זה בסדר", כיבה את הרדיו, פנה אל הדלת וטרק אותה מבחוץ.

על המדרגות

היא הייתה בת עשר כשנולד. אחות קטנה לאח בן ארבע עשרה. עכשיו הפכה להיות האחות האמצעית. עד שנולד, בשבילה להיות אחות היה הפליה לרעה, תחרות וחובת ההוכחה כי בנות יכולות כמו בנים. בתמונה היא יושבת עם התינוק שנולד, על המדרגות של הבית הישן, זה שעזבו זמן קצר אחר-כך. היא מרגישה קצת כמו אמא שלו. בטוחה שהוא היצור הנפלא בעולם. היא מביאה את כל החברות שלה אחרי הלימודים לראות איך הוא שוכב לו בלול רשת גדול עם מכנסיים קצרים וגרביים, מנסה ליצור קשר עם העולם, כמו אסיר מאחורי בריח. את דלת הלול הרשו לה לפתוח רק כדי להציץ אבל לא לקחת אותו על הידיים. היא מרגישה שהיא יכולה להחזיק אותו וללכת עד קצה העולם. אהבה לנגוע בעור הרך, המריח, ולהקשיב לקולות התינוקיים שהוציא. אפשר לראות שהוא אוהב כשהיא לוקחת אותו, מחבקת אותו. הם דומים בתמונה. התכוונות הגוף והמבט למצלמה, לשניהם עיניים כהות. לאח התינוק עור בהיר ולה עור כהה. לאורך שנות ילדותה אמרו לה שהיא בטח אחת מהילדות התימניות שגרו במעברה ליד, שאין אף אחד במשפחה שדומה לה. צבע העור שלה כהה יחסית למשפחה כולה ותווי פניה לא מזכירים אף אחד. על התינוק אמרו שהוא דומה לאמא שלהם, הוא בדיוק כמוה. כשגדלה מצאה מקום מקלט בין כהי העור לבין הבהירים. היא יכלה להיות על קו התפר או באחד משני המקומות. בתוך לבה הייתה עם כהי העור ושנים האמינה שמשפחתה האמיתית מחפשת אותה, מחכה לה והיא רק צריכה למצוא אותה.

הם יושבים על המדרגה הראשונה הקרובה ביותר למדרכה. מעליה עוד שלוש מדרגות אפורות מבטון שטוח, מובילות אל דלת רשת מעץ שנפתחת לתוך הבית. לפני מדרכה צרה ומשטח גדול של דשא ירוק שבמרכזו נטוע עץ אזדרכת ענק צמרת, שמתחתיו מתנהלים רוב החיים. שם מתקיימים משחקי הילדים, שם עומד הלול של התינוק, שם פורשים שמיכה וקוראים ספר כשהעיניים מטפסות אל השמיים בהם עפות בנדידה להקות הציפורים או צונחים הצנחנים ממטוס רחב אל תוך החולות. שם עושים אמבטיות שמש בגיגיות פח, שם חוגגים את כל אירועי המשפחה. משני צדי המדרגות צמחייה של שיחי תבלין ויופי.

קיץ עכשיו או אביב, התינוק לבוש בבגד תינוקות לבן או צהבהב, רקמה דקה של אפרוח על חזית הבגד, החולצה גדולה מעט והיא יוצרת קפלים של עדינות בקדמת גופו התינוקי, הוא כבר יכול לשבת אבל רק אם מחזיקים אותו, חיוכו נעים, נטול שיניים והבל פיו חמים עם ריח חלבי, הוא מצמצם את העיניים בחיוך למצלמה. היד שלו מונחת על כף היד שלה בתנועה כל-כך רכה, כמעט לא מורגשת, כאילו נשען, או נאחז בה. היא מחבבת אותו חזק ומניחה את לחיה צמודה ללחיו לפני שהמצלמה פועלת. בזמן אמת פניהם אינם נוגעים אבל הם מרגישים את הנגיעה. היא מחייכת חיוך שקט, לבושה שמלת קיץ פרחונית עם גומי בצווארון ובשרוולים. על צווארה שרשרת זהב דקיקה, אותה קיבלה במתנה מסבה. לשרשרת תלין בו כתוב שמה בשגיאה, היא הורידה אותו מבושה. שערה שהיה גזור קצר מתחיל לצמוח, הוא כהה כמו גבותיה ועוטר את פניה כמו ענן. משקפיים היא מרכיבה מגיל צעיר. הן בהירות מגיעות עד הגבות הכהות המצוירות מעל העיניים ונקיות זגוגיות. המבט שלה מציץ מתוך עיניה שאינן פקוחות לרווחה אלא שקועות במחשבה, מעורפלות הרהור חולמני. היא אוהבת להצטלם בדרך כלל, בתמונה הזו היא מחכה שייגמר. היא שקועה במגע התינוק, אחיה על ברכיה בתוך שתי זרועותיה הסוגרות עליו ומתענגת מקרבתו. הגב שלה כפוף מעט כאילו רוצה להקיף אותו ולשמור בתוך ידיה לעולם. היא מדמינת את אחיה התינוק גדל כך צמוד אליה בתוך זרועותיה שואב את חומה ואוהב אותה.

מבחינתי אבן הנגף הוא הצורך לדייק ובכל זאת להעביר תמונה שלמה של רגשות ומבעים. זה דורש ריכוז רב והתמקדות תוך בחירה נכונה של משפטים, מילים תחביר. בטקסט שכתבתי נצמדתי לתמונת ילדות מהאלבום המשפחתי ותארתי רק מה שבה. תוך כדי הכתיבה עלו הרגשות, הזכרונות, המקום עצמו. אהבתי את מה שכתבתי כיוון שהוא היה מגובש דיו להעביר תמונה עם עטיפות רבות שמקיפות אותה. התינוק הוא כבר מבוגר, והילדה היא עוד יותר. הקשר ההוא חי וקיים גם היום.

לירן ברזני

להכיר

לפְעָמִים הֵייתִי רוֹצֵה לְהַכִּיר אֶת כָּלְכֶם
וְלֹא רַק אֶתְכֶם,
לְהַכִּיר אֶת כָּלֶם
כָּל אֶחָד בְּעוֹלָם.

וְלפְעָמִים הֵייתִי רוֹצֵה שְׁתַּמוּתוֹ.
לְהִשָּׂאֵר לְבַד עִם כָּל הָעוֹלָם הַיְפָה,
אֲבָל בְּלִעְדֵיכֶם.
לְשִׁבֵת, לְשִׁכַּב, לְהִבְלֵעַ בְּמַרְחָב.

בְּעֵצָם לֹא,
הִשָּׂאֵרוּ!

חדר וחצי

גם עכשיו, שנים רבות אחרי, אני בקושי זוכר את הערב ההוא. או הלילה. או הבוקר. לא, את הבוקר אני זוכר היטב. דווקא את החלק שהכי הייתי רוצה לשכוח, אני זוכר בבהירות.

אני זוכר איך שפקחתי את העיניים וחשבתי שאני מת, ואת האור הגדול, הצהבהב הזה, שהיה הדבר הראשון שראיתי ואיך שהוא עטף אותי כמו השמש. או אלוהים. בסוף זה לא היה אלוהים, רק מנורת התקרה הכדורית שקנינו שנינו ביד שנייה במחיר מציאה. בהתחלה שנאתי אותה, חשבתי שהיא לא תתאים למקום שלנו, אבל בסוף התקפלתי. עכשיו אני מתגעגע אליה.

הדבר הראשון שהרגשתי, אחרי שהבנתי שאני בעצם חי, היה הרטיבות של החולצה שלי, ראיות ממשיות ללילה שלפני. ואת הריח שהתלווה לחולצה שנספגה בזיעה כל הלילה, ריח חצי מסריח חצי מושך. מהריחות האלה שאי אפשר ממש לקרוא להם טובים או נעימים, אבל גם אי אפשר להפסיק להסניף אותם לפעמים.

אחר-כך קמתי ועזבתי את המזרן המעופש שלי לעבר החלון שבסלון דירת החדר וחצי שלנו. בעצם, היא לא הייתה שלנו, אבל הבחור שהיה בעל הדירה נתן לנו להישאר שם, לא היה אכפת לו. הוא היה עשיר וכששאלנו אותו על מצבו הכספי, הוא תמיד ענה "יש מספיק". בתמורה, סיפקנו לו מדי פעם חומרים לא חוקיים, בעיקר גראס, שהוא פחד לקנות לבד. לא פעם הוא גם עישן איתנו. בחור טוב הוא היה.

התריסים היו מוגפים, אבל רסיסים של קרני שמש חדרו פנימה וציירו צורות. הבטתי החוצה, אבל לא היה הרבה. שום דבר מיוחד. דשא ושיחים בעיקר. אבל אפשר היה לראות שזה יום יפה. משהו באור היום שנח מעל הקרקע היה שליו. רציתי לפתוח את התריס ולתת לשמש להציף את הכול, אבל לא היה לי כוח להרים את היד באותו הרגע.

ממה שקרה לפני שהתעוררתי לא זכור לי הרבה. חצאי משפטים שיוצאים מחלקי פרצופים, מסכות עשן מעורבבות בטעם חריף, נסיעה אחת במכונית כלשהי והרבה הליכה, דמויות רוקדות לרסיסי אור צבעוני וחלש בחושך כמעט מוחלט, ושתי בחורות שרקדו איתנו. אחת ממש נמרחה עליי, בלונדה רוסייה חמודה, עם עור לבן חולני ודקיקות של בובת בארבי, עם קארה בצבע קש ותווי פנים מרשימים. היא הייתה תחת השפעה. אני אפילו לא זוכר אם זיינתי אותה.

ביום שלפני, רבצנו בדירה בערב אופייני לנו. הוא אמר שנמאס לו מהחיים האלה ושהוא רוצה לברוח. אני אמרתי שאפשר מחר, או בעוד שבוע, אחרי שנתארגן. שיקרתי. לא באמת הייתי מוכן לברוח, ללכת למקום רחוק, מקום שנוכל לחיות בו כמו ששנינו רצינו. הייתי רציונאלי מדי, ידעתי שזה יהיה כמעט בלתי אפשרי. ואם כן, אז נצטרך לחיות כמו נוודים, לפחות לזמן מסוים. האמת היא שפחדתי. בתוכי ידעתי שהחיים שלנו נוחים למדי. פחדתי פחד מוות משינויים כל-כך גדולים. הוא אמר שהוא רוצה לישון ארבע-עשרה, ושש-עשרה ועשרים שעות, ואם אפשר לא להתעורר כלל, אז עוד יותר טוב. אני גיחכתי גיחוך קטן והסכמתי איתו. הבנתי על מה הוא מדבר.

אבל משהו בעיניים שלו באותו הערב היה שונה. הן נראו עייפות, או לא מפוקסות. זה כאילו הוא הסתכל עליי, אבל לא באמת היה שם, אלא במקום אחר, בחלום כלשהו.

הסתובבתי בחזרה למציאות, מפנה את גבי ליום הכי יפה שיצא לי לראות בחיי, ואז ראיתי אותו שוכב שם. מרחוק, שמת לי לב למשהו מוזר בפה שלו. התקרבותי אליו, וראיתי את הקיאה החצי יבש, הצהוב-אדום מכסה את פיו, וספוג על הכרית ועל צווארון חולצתו.

תחושה משונה תקפה אותי. זה לא בדיוק היה פחד ולא לחץ. אולי גם הם היו שם, אבל זה היה משהו אחר, קצת אופורי, שניתק אותי מהסיטואציה.

הוא נראה כל-כך שליו, שכמעט לא רציתי להפריע לו. הנחתי בעדינות, בלי רעד, את שתי אצבעותיי על מפרק כף ידו, רק כדי לגלות שקט. אפילו לא ניסיתי לקרוא לו בשמו.

לא ידעתי מה לעשות, אז ברחתי.

אבן הנגף מבחינתי הייתה השאלה עד כמה אני חושף מעצמי, איך אני יוצר הזדהות רגשית שתשפיע על אחרים ולא רק עליו ככותב בזמן הכתיבה. הלכתי עם הטקסט שעבד עליו חזק והנחתי שהוא יעבוד חזק גם על אחרים. אני מרגיש שהוא מצליח לסחוף את הקורא לתוך העולם של הסיפור ולשים אותו בנעליים של הגיבור וליצור הזדהות רגשית.

שינוי בתוכנית

הוא יחזר מבלוי מאחר
אל מזרן מאכלס למחצה
ולמרות שבלילה ינחר
אל גבו היא תשפכ לחוצה

הוא ילך על החוף בלי הלצה
ולחיי הילדה המתחוו
הוא יאמר לאשתו הלצה
וישפח שאתמול התוכחו

ואמי תתקשר בשלישי
לשאל אם אקפץ בשבת
ואולי תפלט אנחה חרישית
של אכזבה מהבת

אז אנשם שנונה על כסא,
אז אניק ואשכיב במטה.
כשהוא יתוכח אני אתפסה
על מזרן מאכלס בפעוטה

ליידי נץ

- בן, תגיד, יש לך משהו שאתה אולי רוצה לספר לנו?
- מה זאת אומרת? אה, אם את מתכוונת לאיתמר אז אנחנו בקשר כבר חודש וחצי. אבל אף אחד עוד לא יודע, אז תשתדלי לא לספר לאף אחד.
- מה?
- אני חושב שיעבור הרבה זמן לפני שאשכח את המבט של אמא שלי באותו רגע. הגבות הדקות שלה, שלרוב ממוקמות במרחק ממוצע ונורמאלי מעל עיניה החומות הקטנות, רעדו קלות בהפתעה ובעצבנות מהוסות, ונראו כאילו ניטש קרב בין הרפלקסים החייתיים, שמורים להן להתרומם, לבין השרירים הנאורים המרסנים, שמנסים לדחוף אותן כלפי מטה. הלחיים הצרות שלה החווירו והאדימו בו-זמנית. אני לא יודע אם לחיים יכולות בכלל לעשות דברים כאלה, אבל כך השתמרה בזכרוני הדמות שלה מהרגע ההוא.
- אחרי פאוזה קצרה השיחה נמשכה:
- שמעת מה שרצית?
- לא. זאת אומרת, לא היה משהו שרציתי לומר. אני רק דואגת לך. מזל טוב, אפרוח! איתמר נראה ממש ילד חמוד.
- מה "מזל טוב"? אוף, אמא, את לא מבינה כלום! אין לי מה לספר לך. אם היה לי משהו לספר הייתי מספר.
- באמת? חבל, אתם דווקא נראים זוג נחמד.
- תודה, אמא. אני אמסור לו שאמרת את זה. אם את רוצה לדעת על משהו ספציפי את יכולה לשאול, אבל את יודעת שאני שונא את השאלות הכלליות האלה.
- טוב, מתוק. לפני כמה ימים השארתי ליד המחשב שיר שכתבת. אני יודעת שזה אישי אז הפסקתי לקרוא כשהבנתי מה זה, אבל רציתי לשאול אם אולי תקריא לנו פעם שיר שלך או תספר לנו על מה אתה כותב.
- אין סיכוי.
- אני יודע שההורים שלי אוהבים אותי. הם טרחו לציין זאת באזני לא פעם ולא פעמיים. הם גם הצליחו להראות לי ולגרום לי להרגיש את זה בדרכם המגושמת. אבל מפה ועד לספר להם דברים? האמון שלי בהם די נפגע מכל הפעמים שבהן צידדו באח הקטן שלי בריבים בינינו (כשברור שתמיד אני הייתי זה שצודק). הם גם כל-כך מבוגרים. בשנים האחרונות הרגשתי שהם פחות ופחות מסוגלים להבין דברים שעוברים עלי ושהפער בינינו לא ניתן לגישור. הם חיו בתקופה שבה בנים כתבו לבנות מכתבים ולקחו אותן לערב בגורן, תואר ראשון היה מסדר אותך לכל החיים והקיבוצים עדיין היו פאר היצירה הסוציאליסטית. מה הם כבר יכולים להבין על החיים שלי ואילו עצות רלוונטיות הם כבר יכולים לתת לי?
- כשהייתי קטן ראיתי סרט, אחד מאותם סרטים שרואים במקרה בעקבות זפזופ אקראי בשבת בצהריים. הסרט היה על זוג שהוטל עליו כישוף אכזרי. ביום הייתה האישה הופכת לנץ ובלילה האיש היה הופך לזאב והאישה הופכת חזרה לאישה. וכך, בכל יום היו להם שבריר שניה או שניים בזריחה ובשקיעה, שבהם ראו זה את זה בצורתם האנושית, ובשאר היום הם היו חסרי יכולת לתקשר אחד עם השנייה. קראו לסרט הזה "ליידי נץ", אני חושב.
- הקשר שלי עם ההורים שלי מזכיר לי את הסרט הזה. זה לא שיש נתק, אבל לפעמים נדמה לי, שהבעיה שלנו היא שאנחנו פשוט לא מצליחים למצוא את הרגע המתאים שבו תוכל להיווצר שיחה. בפעמים שניסיתי לספר על משהו שקרה בבית הספר, אבא שלי ריחף גבוה מעל הקרקע, עסוק בעבודה, סידורים או תכנונים שונים. בפעמים

בהן אמא שלי ניסתה לשאול מה שלומי, הגבתי בנביחה או נהמה והייתי מרוחק, עצבני וחסר סבלנות בגלל משחק מחשב שהייתי שקוע בו או בגלל מהלך של מכבי נגד בית"ר על המרקע מולי.

בערך שבוע אחרי השיחה הקצרה שהתנהלה ביני לבין אמא שלי, הושבתי את ההורים שלי, כמעט בטקסיות, ליד השולחן בסלון, שעליו הייתה מונחת ערימה של דפים פרושים עם סימני קיפול, זכר מאחסונם במגירה. כשישבו כך, זקופים ודרוכים, הם נראו רשמיים כמו השליחים של קצין העיר שבאים לבשר בשורה, למרות שאני הייתי מי שעומד לפתוח בדברים לפנייהם.

קצת אחרי השיחה ההיא עם אמא, חשבתי שאולי נפתח פה פתח. נזרקה כפפה. אני חושב שיותר משחיפשותי כפפה להרים, צרם לי להשאיר כפפה מושלכת על הרצפה. היה בי דחף להרים אותה, כשם שאבי אוסף בקבוקים זרוקים או שקיות חטיפים ריקות שנקרות בדרךנו בשעה שאנחנו מטיילים עם המשפחה בחיק הטבע. חשבתי שאולי זה דווקא רעיון טוב להיעזר בשירים שכתבתי כדי לגשר על הפער. אולי המילים הכתובות יהוו את השלבים הראשונים בגשר המתנדנד מעל תהום אי-ההבנה, שאחריהם יבנו שלבי המילים המדוברות. מאחורי כל שיר קיים סיפור, קיימת קשת רגשות, קיימות סיבות ולפעמים גם מסר. קיוויתי שהשירים יוכלו לכוון את ההורים שלי בדרך לשאלות שיעזרו לי לספר. שיעזרו להם להבין. אז הבאתי את כל השירים שכתבתי עד אז ושנחו במגירה שלי. קברתי איתם את השולחן שעמד ביני לבין הורי. בצד אחד של השולחן ישבתי אני, בצד השני אבא ואמא שלי ובאמצע מצבה של ניירות. הרגתי את השיחה עוד בטרם התחילה.

הסברתי להורים שלי שאלה שירים שכתבתי ושהם יכולים לקרוא באופן חופשי ולשאול אותי שאלות עליהם אם משהו מעניין אותם או לא ברור. במקום שיקראו שיר ואז ישאלו על הסיפור מאחוריו, ההורים שלי החלו לקרוא את השירים ברצף. הם נראו כמו ילד שמחפש סוכרייה בתוך קערת קמח, אבל לא יודע איך נראית או מרגישה הסוכרייה שהוא מחפש. שמקווה לקבל הכוונות, אבל מבין שכנראה לא יקבל אותן ושעליו להסתדר בכוחות עצמו. נדמה לי שישבתי מולם כל הזמן הזה, משקיף בציפייה מתוחה, מחכה לרגע שבו יגאלו אותי מהמבוכה השותקת שלי. אחרי זמן לא קצר, נראה היה שאבא שלי עומד להגיד משהו. הגיע רגע הזריחה או השקיעה שלנו. השבריר המיוחל. הוא פתח ואמר "יש פה הרבה שירים עצובים. אתה לא חושב להתאבד, נכון?"

חיה גלמן-נוימן

סדר כרונולוגי

לנדם הקה מוּתָּךְ

אחר-כָּךְ

נְשִׁימָתְךָ דְּמָמָה

וְעִינֶיךָ נְעֻצָּמוּ

מוּתָּךְ הַתְּרַחֵשׁ כְּשֶׁחֲדַלְתָּ

לְהִיּוֹת עֲצָמָךְ

כְּשֶׁנִּטְלָה זְכוּתְךָ לְבַחַר

וְיָד כִּירוּרְגִית גְּסָה רְמָסָה צִנְאָתְךָ

רַק אִז

הַתְּחִלָּל מוּתָּךְ.

עֲכָשׁוּ, כְּשֶׁלֶבֶךָ נָדַם

פְּשׁוּט נִפְטָרְתָּ.

שעון קיץ

היא שמעה את רכבו נכנס לחניה. רעד פנימי פרפר בגופה מקודקוד ועד בהונות, אך היא הייתה איתנה ובוטחת בהחלטתה. המנוע בחוץ דמם והיא עצמה עיניה מתרכזת בשאיבת אויר ממושכת לריאותיה, מנפחת ומחזיקה, חוסמת כל פתח לספקות. דלת הרכב נטרקה וציוץ הנעילה עורר בה דריכות. "להיות רגועה" סיננה לעצמה והתקדמה ללחוץ על כפתור ההרתחה בבר המים המעוצב.

"הי, שקט כאן", קבע קולו המנומנם של איזי כשנכנס. "ריק", תיקנה כהרגלה וחשבה על הקול הזה שלו, אשר גם כשהוא חוזר מהעבודה, הוא נשמע כמו מישהו שעוד לא התעורר.

"איפה הבנות?" "חוג וחברה" ענתה. היא כבשה את הדחף להעמידו במבחן בקיאות ופנתה להתרכז בעיקר. "קפה?" היא הניחה שתי כוסות על השיש בלי לחכות לתשובה. "חשבתי שנדבר", המשיכה כשגבה פונה אליו. "דווקא חשבתי לצאת להליכה, שעון הקיץ עושה לי חשק לחזור לפעילות", השיב.

היא התבוננה בגבעת האלונים הנשקפת מבעד לחלון. בגלל הנוף הזה, נזכרה, עברו לגור פה לפני שמונה שנים. "חשבתי שנדבר", חזרה, כאילו לא הייתה בטוחה שאמרה זאת קודם.

"אז אולי תבואי גם?" הציע איזי. היא שתקה ונשארה לעמוד מול השיש.

"ניצה בטח תשמח, נוכל סוף סוף לדרווח בטיפול על בילוי משותף", ריכך בחיוך. היא שנאה את המטפלת הזו ולא ראתה שום התקדמות מאז שהם אצלה. "טוב", אמרה והוא מתח גבותיו מעלה, מופתע מהקלות שבה הסכימה. היא לא תדחה ולו לשעת הליכה אחת את השיחה הזו. "אני מחליפה בגדים ונצא".

מביתם אפשר ללכת בשלושה כיוונים. בדרך-כלל, היא בוחרת במסלול שעובר בתוך המושבה, לכיוון השמורה היא פוחדת ללכת לבד, למרות שאפשר להשקיף מהגבעה על הבית, והדרך לאורך הנחל לא מתאימה לאחר-הצהרים בגלל היתושים והשמש בעיניים.

איזי כבר המתין לטלי בשער וכשהשיגה אותו, בלי לתאם פנו שניהם לכיוון השמורה. מעליהם החווירו השמיים, עננים לבנים נמזגו לתוך התכלת, נמהלו בערבוב לא אחיד. ריח של אבק באוויר. "אביך", ציינה טלי כשפנו בקצה הרחוב לדרך הכורכר המובילה למטעים. איזי מתח מבטו מעלה, כשקולות קרקור צורמים ואפורים דאו מעליהם לכיוון צפון. "אז על מה רצית לדבר איתי?" ניסה להתגבר על קריאות העגורים. "אני רוצה להתגרש" השיבה אל תוך ההמולה הצווחנית שעברה עכשיו בדיוק מעל ראשיהם. "מה?" שאל והיא לא ידעה אם לא שמע או הופתע. הלהקה חלפה, וטלי עמדה לחזור על דבריה, אך באותו רגע, סנוורו את עיניה הישר מהגבעה ממול שתי חליפות טייץ כתומות ותואמות מתוכן הנתוססו בני הזוג אברהמי, הצביעו עליהם ונפפו בידיהם. "משביחים זוגיות?" קרא לעברם הגבר המתנשף. כשהגיעו אליהם החלו הזוג אברהמי רצים מולם במקום, "כדי לא להוריד דופק", הסביר אברהמי מבלי שנשאל. "אולי תצטרפו אלינו לקבוצת הריצה בימי שני?" הציע. "לא תודה", ענתה טלי בשם שניהם וכבשה את הפיתוי להבהיר את סלידתה מחרושת הבריאות.

"אנחנו לא ממהרים לשום מקום", ריכך איזי בהומור. "אז תבואו הערב לטקס?" שאל אברהמי, כאילו שזה הריצה או הטקס. טלי בהתה בלהבות הזוהרות המקפצות מולה כבריקוד פולחני. אברהמי הוציא מהכיס החבוי באחורי חולצתו המקצועית בקבוקון מים והושיט לטלי. "קחי איתך, אנחנו כבר בכיוון הבית". היא לקחה את הבקבוק רק כדי לחסוך בוויכוחי נדיבות, הודתה ופנתה לאיזי: "נמשיך? שלא נכנס לחושך". "או לגשם" הוסיף אברהמי והתקדם בריצה, "הודיעו שהחורף יחזור הערב", עדכנה אשתו מרחוק.

הם חלפו על פני כמה רוכבי אופניים, החליפו מחוות שלום קצרות והמשיכו. טלי לא זיהתה אף אחד. עם הקסדות כולם נראים אותו דבר. היא נזכרה באופני השטח שאיזי קנה לה בהפתעה לפני יום כיפור. מולה עמדו קונסטרוקציית

מתכת דו גלגלית ומכסיפה ופניהם הדרוכות והמצפות של איזי והבנות. "נו..." התרגש איזי מעצמו, "כמו שרצית, עכשיו נוכל לצאת לטיולי שטח משפחתיים. יאללה, תעלי ותעשי סיבוב הרצה בשכונה." "עכשיו? בשכונה?" נחרדה טלי וכפות ידיה הזיעו. "אני צריך לדעת אם זה נוח לך. אם לא נחליף".
"נבדוק בכיפור", אמרה ונכנסה הביתה, כועסת על עצמה שלא הצליחה להתלהב.
הטיול בכיפור היה הראשון והאחרון שלה על אופניים. שבוע אחר-כך עוד הלכה בפיקסוק. עכשיו שוב הדהד בה הגילוי האנטומי המכאיב.

העלייה לגבעה לוותה במשטחים צהובים משני צידיה, מנומשים במיני חרקים העוסקים ברבייה. פער של כמטר נפתח ביניהם. איזי הקדים את טלי, פרש ידיו לצדדים ושטט ראשו לאחור, היא הביטה בו, מעריצה את יכולת ההסתפקות ואת מוטת כתפיו הרחבה. הלוואי והייתי כמוהו, חשבה לראשונה.
בקצה הגבעה התכנסה הדרך לשביל מפותל שמוביל לתוך חורשת האלונים והשטח התקמר והפך סלעי. את החרדלים והחרציות החליפו דרדרים כחולים ושיחי זוטא בתוך ים של ירוק מעמיק. ריח האבק התחלף באוויר לח וקריר והטבע שנראה יותר קטן וקרוב, הפגין אצילות מאפילה.
איזי המתין בפתח השביל ופינה לטלי שהגיעה מתנשפת קלות את ההובלה. קצב פעימותיה הואט והיא התקדמה בשתיקה. נעליהם מעכו עלי אלון פזורים ותופפו מקצב אחיד. צעדיו וקול נשימתו מאחוריה נסכו בה ביטחון. לכד היא לא הייתה הולכת כאן. רחש עלה מן השיחים בצדדים והיא נעצרה פתאום ונדרכה. איזי נתקל בה לרגע והיא המשיכה ללכת. הפער חזר ונשמר. "מה נבהלת?" שאל. "חסר לי שיצוץ משם איזה נחש".
"כל עוד את בשביל שלך, לא תפריעי לו והוא לא יפריע לך". היא הסתובבה לרגע וראתה אותו, בטוח כל-כך בשביל שלו.

פתאום נשמע קול ממעבה החורש. שניהם נדרכו. הם התקדמו בשביל והקול הלך והתגבר. אחרי כמה צעדים, התפצל השביל לשניים. דרך אחת ממשיכה לכיוון הקול והשנייה חוזרת במסלול מעגלי לעבר המטעים והבתים. הם המשיכו לעבר הקול. ריח שתן חריף הציף את האוויר וטלי משכה חולצתה לעבר פניה וטחבה את אפה לתוכה. בתוך כמה פסיעות נגלה מולם עייר, שעמד במקום ונער ללא הפסק. לצדו היו פזורים אריזות מזון, פחמים וקרשים, שאריות ממדורת מטיילים.

"הוא מפחד" פסק איזי. העייר לא זז. הם חגו סביבו מנסים להבין מה קרה לו. "תיזהרי, אל תתקרבי מדי, חיה במצוקה יכולה להיות לא צפויה". טלי פסעה בזהירות לאחור ופתאום הצביעה. "שם, הרגל". אחת מרגליו האחוריות של העייר נראתה צמודה לקרש. "זו מלכודת לרעתך?" שאלה טלי. "לא", השיב איזי כשהבין את גודל הצרה. "זו טעות אנוש של חמורים", הוסיף בעצבים, "הוא ממוסמר". רגלו של החמור הצעיר דרכה על מסמר שהיה מוצמד אנכית לקרש. איזי ניסה להתקרב אל רגלו של העייר אך זה היה חסר מנוחה. הוא סקר את השטח בעיניו והצביע על אחד האלונים הסמוכים.

"זה אולי יעזור". הוא רץ לעבר האלון והחל פורם ממנו ערסל קרוע. נעירותיו של העייר דעכו. איזי התקרב בזהירות אל החמור שניסה להתנגד אך היה חלש מדי. הוא כרך את הערסל סביב גופו של העייר וקשר אותו לאלון הסמוך. הוא התכופף והחליק ידיו על הרגל הפצועה, בעדינות הרים אותה יחד עם הקרש. "בואי טלי, תחזיקי את הרגל הפצועה הכי חזק שאת יכולה". לפתע היא איבדה סבלנות, "נראה לך?" "אל תפחד, היא חלש מכדי לבעוט בך" ניסה איזי. בהחלטה של רגע היא פנתה לחזור אל השביל. "חכי", קרא איזי, "את לא מתכוונת שנשאיר אותו ככה". "בטח שלא, נתקשר למישהו שיבוא. איזה וטרינר או משהו". "בואי רגע, ניסיון אחד. אם לא נצליח, נתקשר". טלי התרצתה, התקרבה בהיסוס, התכופפה ולפתה בשתי ידיה את הרגל הממוסמת. "בשלוש אני מושך" אמר איזי.

"רגע", התרוממה טלי. היא הוציאה מכיס הקפוצ'ון את בקבוקון הפלסטיק, שלפה ממנו את הפקק וקירבה לאפו של העייר. גור החמורים הסב את ראשו מהבקבוק. איזי עזב את העייר, ניגש לערימת השאריות ומבין שקיות החטיפים ונייר הטואלט החצי שרוף, שלף קופסת פלסטיק שקופה והריח אותה, "מים בטעם עגבניות שרי" אמר. הוא הניח את הקופסא למרגלות החמור וטלי הפכה את הבקבוק ושפכה לתוכה את תכולתו המעטה. היא טבלה ידה במים והתיזה קלות על פני העייר. החמור הבין, הרכין ראשו וגמע את המים תוך שניות. "עכשיו תחזרי לרגל, זה יהיה קצר אם

תחזיקי חזק". טלי חיבקה בכל כוחה את הרגל הפצועה והסיטה ראשה לאחור. "שתיים-שלוש" קרא ולפת בעוצמה את הקרש בשתי זרועותיו. החמור חילץ נעירה ארוכה וצווחנית מגרוננו. שקט פתאומי השתרר. איזי נפל לאחור כשהקרש בידיו והוא אינו מרפה ממנו. "חתיכת מסמר" אמר. החמור רעד כולו והמשיך לעמוד במקום. "הוא לא בטוח שזה נגמר". אמרה טלי. איזי חיך, והצביע בראשו ובעיניו לעבר העץ. היא הביטה, הבחינה בערסל ונזכרה שהחמור עדיין קשור. "אויש, מטומטמת", אמרה ושחררה את הערסל בידיים רועדות.

היא פנתה לחזור אל החמור, אבל הוא החל מתקדם בצליעה ונעלם בין העצים. איזי לקח אבן, היכה במסמר הצמיד אותו במאוזן לקרש. רוח פתאומית נשבה, קול חזק הרעים את החורשה ובתוך שניות אחדות החל לרדת מבול. איזי קם תפס בידה ומשך אותה לעבר השביל. כשהגיעו לדרך הכורכר כבר היו רטובים לגמרי. הם נעצרו לרגע והתכוננו במורד הגבעה. חושך בהיר כבר כיסה את הכול, החרציות התכנסו לתוך עצמן. אורות הבתים ממול נצצו בחשיכה. הוא אחז בחוזקה בידה הרטובה, "מוכנה?" שאל וכלי לחכות לתשובה החל לרוץ בירידה. "יאללה טלי, צמצמי את הפער, ככה לא תתקבלי לקבוצת הריצה", קרא ושניהם פרצו בצחוק משחרר.

כשהגיעו הביתה, נעצרו בסככת החניה. "אני עדיין סקרן", אמר איזי, "על מה רצית לדבר?"

"אני רוצה להפסיק את הטיפול" אמרה טלי. "אני לא סובלת אותה".

"גם אני לא סובל אותה", אמר איזי, "אבל מה יהיה אתנו?"

"נחשוב", אמרה, "כרגע אני ממש לא יודעת".

עיניים שחורות

הוא נולד לתוך ים. ים של עיניים - כחולות כים ביום שמש, ירוקות כים ביום גשם, ועיניים אפורות כים סוער. הוא נולד לתוך ים ויצר את הסערה. כשפקח את עיניו, מבט כחול הביט בו באהבה, ליטף אותו, גיפף אותו, הצמיד שד לבן אל פיו והוא גמע מהפטמה, שוקע בעונג הרך.

"תראי לי את הילד!" נשמע קול מעליו, הוא הרים את מבטו אל הקול, עיניים אפורות וסוערות הביטו בו מתוך פנים דומות-לא-דומות שהילה לבנה מקיפה אותן.

"תראי כמה הוא יפה", אמרה האישה הצעירה, זורחת כמו שמש במבטה הכחול.

"תראי את העיניים שלו", אמרה הזקנה. "הוא לא משלנו, העיניים שלו שחורות כמו זפת".

"הוא רק תינוק, העיניים שלו עוד יתחלפו. את תראי, אמא, הוא רק תינוק".

"לא!" אמרה הזקנה בפסקנות. "הן לא יתחלפו. הן שחורות כמו הדם שלו, כמו הלב השחור של אבא שלו".

"אמא, תפסיקי, הוא רק תינוק והוא שלי. שלי לאהוב אותו ולחנך אותו שיצא טוב".

"יצא טוב...!" החרתה הזקנה, "שום דבר טוב לא ייצא מהעיניים השחורות האלה. צריך היה להקריב אותו לאלים ולא להביא שכמותו לעולם".

"תראי אמא, תראי את השיער שלו, אמנם שחור, אבל זוהר בזהרורים אדומים, כמו שלי, דומה לי".

"לא!" פסקה הזקנה, "את שמש והוא לבה. הוא יחרוך הכול בדרכו אל החופש".

התינוק עצם את עיניו, נצמד לפטמה וינק ממנה בעוצמה.

"תראי אמא, תראי כמה חזק הוא יונק, הוא יגדל להיות ילד חזק ובריא".

בגיל שלוש עדיין נצמד הילד לפטמה, מלטף את השד כאילו הוא רק שלו, מנותק מהגוף הצמוד אליו, בוהה בו בעיניו השחורות, מסרב לנתק מגע.

"תפסיקי כבר להניק אותו", אמרה הזקנה. "הוא גדול מדי, הוא ימצוץ לך את כל הדם".

"אמא, באמת, הוא רק ילד. הוא זקוק לי".

"אני לא הנקתי אף אחד מילדיי עד גיל כזה, הוא כבר ילד גדול, את צריכה לגמול אותו, הוא אפילו לא יכול לדבר בגלל שהפטמה תקועה לו בפה כל היום".

אימו קראה לו "אור" אבל הזקנה אף פעם לא קראה לו בשמו, תמיד קראה לו "ילד". "ילד, לך לשחק במקום אחר", "ילד, לך תעשה משהו מועיל", "ילד, תפסיק להרעיש", הייתה אומרת דווקא כשישב בשקט.

"ילד". רק "ילד".

והילד תמיד ענה לה בנימוס: "כן, סבתא", "בסדר, סבתא", מה שתגידי, סבתא".

כל בוקר הייתה הסבתא קמה מוקדם ויוצאת אל חצר הבית להאכיל את חתולי הרחוב. לכל אחד מהם היא נתנה שם והם אהבו אותה, מתפתלים סביב רגליה ומגורגרים. כשהילד חצה את דרכה, היא תמיד ירקה שלוש פעמים, כאילו חתול שחור חצה את דרכה.

"תסתכלי איך הוא מביט בי", אמרה לבתה, "עם אש בעיניים, הלכה בהן רותחת".

"אמא", הוא שאל את אימו בוקר אחד, "למה סבתא שונאת אותי? אני לא עשיתי לה שום דבר רע".

"היא לא שונאת אותך, אור שלי", אמרה אימו, מסיטה את מבטה, לא מסוגלת לעמוד בפני עיניו החוקרות, החודרות. "היא פשוט פוחדת", לחשה.

יום אחד, אימו מצאה אותו יושב על הרצפה בחדרו, גחלי גפרורים פזורים על הרצפה סביבו, בידו האחת קופסא שחורה מפיה ובשנייה גפרור דולק.

האש הולכת ומכלה הולכת וקרבה, מלחכת, חורכת את אצבעותיו, ואילו הוא אינו מניד עפעף, רק מביט בה, מרצדת בעיניו השחורות.

“מה אתה עושה?” צעקה נרעשת.

והילד מניע את אצבעותיו, נותן לאש לגלוש במורדן לכף ידו, מחזיק את הלהבה, הוא מושיט את ידו קדימה. “תראי אמא”, הוא אומר, “האש אוהבת אותי”.

רחל דרבן

(הטו אודן)

הטו אָן.

קאן קשון -

נדמעות מזל

מפשירות ערוון

ולעתים שלג

באי נחת.

בצחוק אני מחזיקה את הפלטה.

ומול כל השמשות בעולם

אני באה

הו גרניקה שלי -

וצליל פתום מבטן משחרר

מלא גן

שלא יצמח כאן

לעולם.

רחל דרבן

(מאחורי דלת)

מאחורי דלת שלא גר בה איש
פיזיקת גרעין של אמן
שובר פריזמה בחלון, בברזל
סדק מתפשט
עד לשאלת המקום בו נעמד
פעל,
באי נדאות-
ומשמות גן העדן
צורך כמעט בטוים
בצבעים,
בסרגל התמחות כוזב,
או מפר שווי משקל
בין קטבים מגנטיים-
אלכימיה
מן האצבעות
לאט,
רושם חול
באנגרמות בהן שקט,
אור עצום

?קום.

רחל הרץ

מכתב למוות

בבוא יומה של אמי ללקת מכאן

שוקטת בין סדיניה

רגליה מקפלות

ותחבושות על פצעיה

לא רואה, לא מדברת

עוד כאן וכבר לא

מה היא חושבת, אם בכלל

מתשבות הן מלים?

האם היא זוכרת

או שנמוגו ממנה כל חייה?

מהו סבלה, בגופה ובנפשה

ולאן הוא זורם?

מכתב למות

שאין לו כתבת

בתם החיים

2/5/2013

מקומות שמורים

אני מכירה אותם
על פי מקומות ישיבתם
האיש הזה תמיד שר
משחק ומתיד
בנו בתו באים להאכילו
הפנים מפרות –
פעם הם היו אתי
בתנועה או בבית הספר

המודעה השבועית אמרה
יעקב קונשטוק
השם זר, אכל האיש איננו

הבת והבן נעלמו מהמחלקה.
לא דברנו, לא נקשרנו
כל אחד וההורה הסעודי שלו
וכך גם אני נעלם
עם מודעת האכל

אשה חדשה יושבת במקומו

שירים אלה נכתבו בעקבות הקשר שלי עם בתי אבות "בתוך ואחרי" השנים שאמי הייתה בבתיים כאלה. הייתי מרותקת לסיפורים של האנשים-
לדרכי התמודדותם –הרגשתי שנכנסתי לעולם חדש, וניסיתי לתאר זאת. הקושי הוא החשיפה לעולם זה והרצון שלי לכתוב על כך מתוך מבט
אנושי.

כל מה שרצייתי הוא לצייר אור שמש על צדו של בית

אמר ויצא אל הרחבה שבחוץ, הם ישבו שם ופניהם אל השמש. זה היה בשנת 1960 במוטל זול. הם היו חמישה. כולם חיוורים וזרים, כמו תמיד. אפילו לא זזו כשיצא אליהם.

הם ישבו על כסאות נוח מעץ. הראשון, הקירח מימין לבוש חליפה אפורה. מרטין? לשמאלו ומעט מאחור, יושבת אישה בשמלה אפורה, צעיף כתום ונעליים לבנות, פניה גלויות, סתומות. לשמאלה, בחליפה ועם אף סולד ושפתיים מלאות, סקוט בשיער ג'ינג'י.

זה לא הולך לשום מקום, אנסה לתאר את התמונה כולה. הם יושבים, דוממים על משטח מחוץ לבית, השמש משרטטת את צלליהם הארוכים על רצפת הבטון ופניהם אל נוף משמים של גבעות כהות ושדה עשב יבש. חוץ מג'ון. הוא יושב מאחוריהם ומבטו שקוע בספר שעל ברכיו. וגם חוץ ממיס אליס, שפניה מוסתרות על ידי ראשו של סקוט.

מה יודעים על מיס אליס? שלא קוראים לה מיס אליס, יש לה שיער בצבע בלונד, פניה מוסתרות, שמלתה כחולה עם שרוולים ארוכים, רגליה נתונות בנעלי עור בצבע חום ללא עקב.

וידו של אד אינה עוצרת על הדף, מדי פעם הופך עוד דף ומתחיל לשרבט מחדש. חוברת סקיצות בעפרון פחם הייתה מונחת דוממת לרגליו.

כשהפסיק פניתי אליו: "קוראים לה אליס?"

"למי?, לא, אין להם שמות. הם לא אמתיים, אתה לא רואה?"

"אדוארד הופר, מי הם, תגיד".

"אמרתי לך, כל מה שרצייתי הוא לצייר אור שמש על צדו של בית. זה הכול, בלי שמות. ובלי להסתבך. מה פתאום

אליס?"

"למה הסתרת את הפנים שלה מאחורי הג'ינג'י, תן לי לפחות את זה".

"איך כולנו נופלים לאותו פח, פעם אחר פעם", הוא נפנף קלות בכף ידו. "אם אחד מהקוראים שלך היה שואל

אותך, נניח, בערב קריאה כזה, למה התכוונת כשהסתרת את פניה של אליס מאחורי הג'ינג'י בפרק השני, מה היית עונה

לו?"

שתקתי. לא הייתי עונה לו.

"בוא, בוא ניכנס, מתחיל להחשיך".

ניסיתי להירדם ללא הצלחה. ירדתי שוב לרחבה הריקה. אור פנס רחוב שפוף הדף את הצללים שירדו מהגבעות

והצרצרים לא מצרצרים. השברולט הישנה של אד עמדה במגרש החניה, יארדים ספורים מתחת לשלט הניאון שאומר

'פנוי' ללא הרף. הקפתי את המוטל ונכנסתי לחדר הקבלה. ראשו של פקיד הלילה היה שמוט על ספר האורחים הענק

שעל הדלפק הצר, הוא נשם בכבדות. ברגע שפניתי לעבר מכונת הסיגריות שלי הכסא ראיתי אותן. את שתיהן,

החומות ללא עקב. הן היו נתונות על רגליים שעלו באיטיות במדרגות. הלכתי אחריהן אומר שלא יגמר, לעולם.

היא לא הביטה לאחור. כובע רחב שוליים ושמלה כחולה הולכים במסדרון כהה. פתחה את הדלת ונכנסה לחדר

החשוך. "אסור לך לראות", אמרה ומשכה את הווילונות זה אל זה. עשיתי כדבריה. נשכבתי על הרצפה, פני אל

השטיח. פנס הרחוב אהב אותי – קרן אור פלסה את דרכה בין כנפי הווילון וציירה פס חד ודק על השטיח, שנשבר על

הטפט שבקיר. היא עמדה לידי, יכולתי להריח את עור נעליה. אלוהים, כמה רצייתי לגעת.

שמעתי את הצרצרים שלא צרצרו, ואת קול השידה ולחשוש של בד. כשכרכה את הצעיף המעולף על עיני,

הושטתי אליה את ידי שמאחורי גבי והיא קשרה אותם ברצועות של עור חלק וכנוע. כובעה נשמת אל השולחן. אז

התיישבה על הכורסא וקול הקפיצים התערבב עם רחש גיפוף גרבי הניילון של זו על גבי האחרת. רגלה דחפה וגלגלה

אותי על הגב. "אל תזוז" אמרה, "זה חד". המספריים הקרים חתכו בחולצת הכפתורים בתנועות קצובות עד שנעצרו

בחגורת המכנסיים. נקישת מספריים על שולחן. הבזק התער שהופיע בידה ביתק את השאר באבחה אחת.

השמיים היו אפרפרים והשמש עמדה מעל למגרש החנייה הריק. הניאון עדיין גמגם 'פנוי' מעל למקום בו חנתה המכונית של אד.
פקיד הקבלה פתח חמישה כסאות נוח מתקפלים מעץ ברחבה, אור השמש נפל על צדו של הבית ואני נותרתי ממולל את כפתור החולצה בידי.

על דגים ומילים

הפטרייה הייתה הראשונה שניסתה והצליחה להתחמק ממני. אני נמצא במטבח בעיצומו של טיגון בצל. הוא כבר איבד את צבעו השקוף והולך ומאמץ במהירות את צבעו הבא, השרוף. יש להוסיף כעת פטריות ומהר והן במקרר. יד אחת מערבת בצל כדי להצילו מחריכה יד שניה מנסה להנמיך את גובה הלהבה והפה אומר לדבורה: "תביאי בבקשה את ה.ה.ה.ה.ה.ה... את ה.ה.ה.ה.ה.ה... מהמקרר".

הפטרייה נתקעה וממאנת לצאת. תמונתה עומדת מול עיני: לבנה עם רגל שמנה במרכז, דחוסה עם בנות מינה בתוך סלסילה מרושתת מפלסטיק ירוק, כולן מהודקות בניילון נצמד. אבל היא נמצאת עמוק בזיכרון במדף 'אוצר מילים בעברית' (יחד עם מטרייה, חשבוניה וצלמניה) ולא ניתן לחלצה משם ולשגר אותה אל הלשון. הסרתי את המחבת מהאש, שלפתי את סלסילת הפטריות מהמקרר ותוך זמן קצר היו אלו עמוק-עמוק בתוך התבשיל.

אינני נוטר לפטרייה האיטית. אלא שגיליתי שגם למדף 'שמות עבריים של מיודעים', מתפשטת הנרפות וגרירת הרגליים. אתמול אמרתי לרגב (רגב הוא החבר שלי במחסן): "א.א.ה.ה.ה.ה... התקשר, א.א.ה.ה.ה.ה... התקשר והודיע שלא יוכל לשלוח את הברגים הלולייניים". אני זוכר בקלות את כל סוגי הברגים במחסן ואת המספרים הקטלוגים שלהם וגם את המילים הנרדפות של כל בורג לולייני כספיראלי, אבל אברם לא עולה מתהומות ברגע שזוקקים לו. אודה על האמת, מעולם לא הצטיינתי בשימוש מהיר בלשוני. אני עומד מול דוכן הירקות בשוק ואוסף ארבע עגבניות לתוך שקית. המוכר לוקח השקית, מפנה אלי את גבו ושוקל את תכולתה במשקל שנמצא רחוק מדי מעיני. הוא מסתובב ואומר מיד 18 וחצי. "איך, איך, איך..." אני מנסה לארגן במהירות משפט תימהון. אבל הוא, הזריז, כבר מרוקן את השקית חזרה לערמת העגבניות ופונה לאישה שניצבת לידי: איך אוכל לעזור, גברת, הוא שואל. מאז עגבניות, כמו פטריות, קונים בסופרמרקט, בלי לחץ.

ובינתיים המרד גובר. גם המכונית, המאוורר והצננונית התפוגגו אל מחוזות רחוקים עמוקים, לוקחות איתן את אהרון ויסמן ומנדל אברמוביץ מהמילואים. אביגדור לא איתי זה מכבר וכך גם רותי מהתיכון (אולי זו בכלל מיכל?). ביני לביני אני מקבל את מרד המילים כגזרה הכרחית בדרך אל הים. שלשום, כשעליתי לאוטובוס בדרכי לעבודה במרכז העיר שאל אותי הכרטיסן לאן? הושטתי לו חמישה שקלים ואמרתי ל... ל... ל... ואמרתי ל... ל... לי. הוא נתן לי כרטיס והמשיך לנוסע הבא. כולם יודעים שירושלים רחוקה מהים כמו מזרח ממערב. גם יכולת ההקשבה של הסובבים אותי היא לא משהו, אז למה לעקור את מרכז העיר מרבעה הנוח בספסלי הזיכרון האחוריים אם ים כל-כך זמין ומזמין.

במחסן אני מעדכן מלאי של חלקי מכוונות במחשב, מנפק הזמנות, פורק סחורה ממשאיות ולפעמים משחק. למדתי לפתות את החמקמקות הסרבניות ולהוציאן ממחבואן. בוא נשחק במילים אני אומר להן, והן שמחות. ואז רגב אומר א-א-א-ל... וממשיך בלב: בית, גימל, דלת... אני לוקח את הזמן ואומר סטופ רק כשנראה לי. סמך הוא פוסק. סמרטוט אני יורה מיד, דלי הוא מחזיר. ריצפה (בפעם הבאה אגיד שור). עוזרת. גנת. גנן. מלפפון. והקצב הולך וגובר, אבטיח, שיח, כרוב, שרף אני זורק (פעם היה לנו ויכוח על השרף הזה. רגב אמר שאין קשר בין כרוב לשרף ואני אמרתי בטח שיש, וחוזך מזה, זה כל הרעיון של המשחק – אתה אומר הכי מהר את מה שבא לך הכי קרוב).

כשהן עייפות, אבל לא עייפות מידי, אני אומר די, נמשיך פעם אחרת ושום תחנונים לא עוזרים. אני מכיר את רגב מאז שאני מכיר את עצמי. בהפסקות מהעבודה רגב ואני בעיקר שותקים. רגב יודע מזמן שאני רוצה להיות דג ולא עוצר מלאכול כשאני מאמן את שפתי בתנועות שפתיים של דג - מכניס מים, מוציא מים, מכניס מים ומוציא.

האוטובוס חזרה הביתה עמוס בנוסעים. אני מפשפש בקדחתנות בתיק, מעלה פנקס ומוסיף את המילה תחנה לרשימה המתארכת ולידה מוסיף שרטוט קטן של עמוד ובראשו שלט ואוטובוס לידו. דבורה פותחת לי את הדלת בחמש ורבע ומבטה מלווה את שורת הטיפות שנכנסות הביתה אחרי המטרייה. אנחנו יושבים במטבח ושותים קפה שחור ודבורה מספרת לי סיפורים מחדר מורים ואני אומר לה שאברם שוב לא הביא את הברגים הלולייניים. אחר-כך היא בודקת מחברות של תלמידים ואני מדפדף בפנקס שמתמלא במילים חסרות או קורא ספר.

היה זה לפני שבוע שהבחנתי בקרום דק שמתחיל עולה ומחבר את אצבעות רגלי. אי אפשר לחכות יותר, אמרתי לעצמי ונרשמתי לקורס שחייה בכריכה העירונית, ליתר בטחון. כשסיפרתי על כך לרגב, מרוב התרגשות הוא שכח להכין לעצמו תה בהפסקה ובמקום לחבוט במילים אנה, תרגלנו שוב ושוב את שנעשה לכשיגיע הזמן.

בכריכה העירונית ריח הכלור עומד באוויר. החלפתי עם סשה מספר מילות נימוס והיכרות. כשהוא שאל למה רוצה אני ללמוד לשחות, עניתי אני רוצה להיות דג וצחקנו צחוק גדול. בשיעור ראשון מתרגלים למים, ניכנס לבריכה לאט ובזהירות דרך המדרגות, מצביע על מעקה שלצדן. כך אמר ופסע לאיטו למטה, הבחנתי ששערות גופו סומרות עת טבלו רגליו במים. מבטי נעו בין המדרגות שהובילו למים הרדודים לבין המקום בו סשה שחה להנאתו, ממתיך לי. הרכבתי את משקפיי השחייה על עיני, הצמדתי את רגלי זו לזו, מילאתי את הריאות באוויר וזינקתי כשגופי מתוח בקו ישר אל המים, ידי מפלחות אותם בחדות מפנות מקום לראש ולגוף שבאו בעקבותיהן, כולם יחד חותכים במים מעל לתחתית התכלת של הבריכה. יצאתי מהמים לפני קו המחצית, שחררתי את האוויר שנשיפה ארוכה וידעתי אני מוכן לדרך.

רגב שאל איך היה ואני, גרוני שנוק ושפתי אומרות אלם, נפערות ונסגרות לחילופין. הוא העביר את כף ידו על זרועי ואמר אתה חלק, הזמן קרב.

דבורה אמרה בחשק אתה חלק. הנחנו למחברות התלמידים ולפנקסים והיא כרכה את רגליה סביב גופי עד שנרעדנו ופרפרנו על הרצפה. הגיע הזמן, אמרה. דבורה ורגב נשאו אותי למכונית הקטנה. הדרך נמשכה ונמשכה, עד שהפכה חולית. הרכב עצר, הדלת נפתחה וריח הים עלה באפי. הפרפור התגבר. הרגשתי מחנק גדול ותנועות שפתיי אמרו מים. נישאתי נגררתי על פני החול אל המים, שתי תנועות פרכוס עזות ואני בפנים בדרך אל הים.

האתגר הוא למתן את גל ההנאה הגדול ששוטף אותי בזמן הכתיבה ולהעביר את הדברים בצורה מפוכחת, עקב בצד אגודל, אל הקורא הכתוב נע בין רמות שונות של חידתיות, איני יודע אם ניתן לדבר על פתרון. השקעתי בסיפורים את כולי, עכשיו הם עומדים לעצמם במנותק ממני.

חתולה בגשם תרגום מאנגלית: חנה טודרס

במלון התארחו רק שני אמריקנים. הם לא הכירו איש מאלה שעל פניהם חלפו במדרגות בדרך לחדרם ובחזרה. החדר היה בקומה השנייה ופנה אל הים. הוא פנה גם אל הגן הציבורי ואל אנדרטת המלחמה. בגן הציבורי היו דקלים גדולים וספסלים ירוקים. במזג אוויר נאה עמד שם תמיד צייר עם כן הציור שלו. ציירים אהבו את אופן צמיחת הדקלים ואת צבעיהם הבהירים של בתי המלון הפונים אל הגנים ואל הים. איטלקים באו ממרחקים לראות את אנדרטת המלחמה. היא הייתה עשויה ארד ונצצה בגשם. ירד גשם. עצי הדקל נטפו מים. המים נקו בשלוליות על שבילי החצץ. הים התנפץ בקו ארוך אל הגשם והחליק לאחור לאורך החוף כדי לחזור ולהתנפץ שוב אל הגשם בקו ארוך נוסף. בכיכר אנדרטת המלחמה לא נותרה כל מכוננית. מעבר לכיכר, בפתח בית הקפה, עמד מלצר, צופה החוצה לעבר הכיכר הריקה.

האישה האמריקנית עמדה ליד החלון, מביטה החוצה. בחוץ, ממש מתחת לחלונם, התכווצה לה חתולה מתחת לאחד השולחנות הירוקים נוטפי המים. החתולה ניסתה לצמצם את עצמה ככל האפשר כדי שלא ינטפו עליה מים.

“אני יורדת למטה ומביאה את החתלתולה הזאת”, אמרה האישה האמריקנית.

“אני אעשה את זה”, הציע בעלה מן המיטה.

“לא, אני אביא אותו. החתלתולה המסכנה שבחוץ מנסה להישאר יבשה מתחת לשולחן”.

הבעל חזר לקרוא, שעון על שתי כריות למרגלות המיטה.

“אל תירטבי”, אמר.

האישה ירדה במדרגות, ובעל המלון קם ממקומו וקד לה קידה כשחלפה על פני המשרד. הדלפק שלו עמד בקצה המרוחק של המשרד. הוא היה אדם זקן וגבוה מאוד.

“איל פיובה, יורד גשם”, אמרה האישה. היא חיבבה את פקיד הקבלה.

“סי, סי, סיניורה, ברוטו טמפו, מזג אוויר גרוע מאוד”.

הוא עמד מאחורי הדלפק בקצה המרוחק של החדר האפלולי.

האישה חיבבה אותו. מצאה חן בעיניה הרצינות התהומית שבה קיבל כל תלונה. מצא חן בעיניה הכבוד העצמי שלו. מצא חן בעיניה האופן שבו ביקש לשרת אותה. מצאה חן בעיניה תפיסת התפקיד שלו כפקיד קבלה. מצאו חן בעיניה פניו הזקנים והכבדים וידיו הגדולות.

חשה בחיבתה כלפיו, היא פתחה את הדלת והביטה החוצה. הגשם התחזק. אדם בשכמיית גומי חצה את הכיכר הריקה אל בית הקפה. החתולה אמורה להימצא ממש כאן, ימינה. אולי המשיכה הלאה אל מתחת למרזב. בעודה עומדת בפתח, נפתחה מאחוריה מטרייה. הייתה זאת החדרנית האחראית על חדרם.

“שלא תירטבי”, אמרה באיטלקית וחייכה. היה ברור שפקיד הקבלה שלח אותה.

כשהחדרנית אווזת במטרייה מעל לראשה, היא פסעה על שביל החצץ עד שהגיעה אל מתחת לחלון חדרם. השולחן עמד שם, ירוק בהיר, שטוף גשם, אבל החתולה לא הייתה. לפתע חשה אכזבה. החדרנית היישירה אליה מבט.

“פֶּרְדוּטוֹ קוואלקה קוזה, סיניורה? איבדת משהו, גברת?”

“הייתה שם חתולה”, אמרה הנערה האמריקנית.

“חתולה?”

“סי, איל גאטו. כן, חתולה”.

"חתולה?", צחקה החדרנית, "חתולה בגשם".

"כן", אמרה. "מתחת לשולחן", ואחר-כך, "אוי, כל-כך רציתי אותה. רציתי חתלתולה".

כשדיברה אנגלית, ניכר מתח בפניה של החדרנית.

"בואי סיניורה", אמרה, "אנחנו חייבות לחזור פנימה. את תירטבי".

"כן, נכון", אמרה הנערה האמריקנית.

הן חזרו בשביל החצץ והיא נכנסה פנימה. החדרנית נשארה בחוץ לסגור את המטרייה.

כשחלפה הנערה האמריקנית על פני המשרד, קד הפדרונה קידה לעברה מאחורי הדלפק. משהו הצטמצם והתכווץ בתוך גופה. הפדרונה גרם לה להרגיש מאוד קטנה, ובה בעת בעלת ערך רב. לרגע חשה עצמה מאוד חשובה. היא המשיכה לעלות במדרגות. היא פתחה את דלת החדר. ג'ורג' שכב על המיטה, קורא.

"מצאת את החתולה?" שאל, מניח את הספר.

"היא נעלמה".

"מעניין לאן הלכה", אמר, חדל לרגע מן הקריאה.

היא התיישבה על המיטה.

"כל-כך רציתי אותה", אמרה, "אני לא יודעת למה כל-כך רציתי אותה. רציתי את החתלתולה המסכנה הזאת. בכלל לא כיף להיות חתלתולה מסכנה בגשם".

ג'ורג' חזר לקרוא.

היא קמה והתיישבה מול המראה שעל שולחן האיפור, מביטה על עצמה במראת יד. היא בחנה את צדודיתה, תחילה מצד אחד ואחר-כך מהצד השני. אחר-כך בחנה את העורף ואת הצוואר.

"חושב שכדאי לי לגדל שיער?", שאלה, מביטה שנית בצדודיתה.

ג'ורג' הרים את עיניו ובחן את עורפה, השיער שעליו קצוץ כשיערו של בן.

"אני אוהב אותו ככה, כמו שהוא".

"כל-כך נמאס לי מזה", אמרה, "כל-כך נמאס לי להיראות כמו בן".

ג'ורג' שינה את תנוחתו על המיטה. הוא לא הסיר את מבטו ממנה מהרגע שהחלה לדבר.

"את דווקא נראית ממש נחמד", אמר.

היא הניחה את המראה על השידה, ניגשה לחלון והביטה החוצה. בחוץ התחיל להחשיך.

"אני רוצה למתוח את השיער שלי אחורנית צמוד וחלק, ולעשות קשר מגולגל מאחורה, שאפשר להרגיש אותו", אמרה, "אני רוצה שתהיה לי חתלתולה שתשב לי על הברכיים ושתגרגר כשאלטף אותה".

"מה, באמת?" אמר ג'ורג' מהמיטה.

"ואני רוצה לשבת לאכול ליד שולחן עם כלי כסף משלי, ואני רוצה נרות. ואני רוצה שיהיה אביב, ואני רוצה להבריש את השיער שלי מול המראה, ואני רוצה חתלתולה, ואני רוצה בגדים חדשים".

"אוף, תסתמי ותמצאי לך משהו לקרוא", אמר ג'ורג'. הוא חזר לקרוא.

אשתו הביטה דרך החלון. בחוץ היה עכשיו די חשוך ועל הדקלים עדיין ירד גשם.

"בכל אופן, אני רוצה חתולה", אמרה, "אני רוצה חתולה. אני רוצה חתולה עכשיו. אם אני לא יכולה לגדל שיער ארוך ואין לי שום כסף, אז לפחות שתהיה לי חתולה".

ג'ורג' לא הקשיב. הוא קרא. אשתו הביטה מן החלון לעבר האור בכיכר.

מישהו הקיש בדלת.

"אוונטי, יבוא", אמר ג'ורג'. הוא הרים את מבטו מן הספר.

כפתח עמדה החדרנית. היא אחזה במהופך חתולה חומה-צהובה מנומרת, לחוצה בחוזקה אל גופה.

"סליחה", אמרה, "הפדרונה אמר לי להביא את זה לסיניורה".

שיחת טלפון אחת

"הבנתי שאני לא יודעת מספיק, אין לי תשובות מספיק טובות למה שאתה אומר. אז עברתי למדרשה בצפת". הניח את השפופרת והקשיב לקו עשרים וחמש משתעל בסיכוב לשלמה המלך. צפצפה אחת עמדה בחלון ולא זזה. חשב לעצמו: 'חבל שאני לא יכול לבכות, איזה אידיוט'. סיכם לעצמו: 'רציתי לשכנע אותה לחזור חזרה בשאלה, במקום זה גרמתי לה לצלול עמוק לתשובה. רציתי אותה והצלחתי להבריא אותה. מה רציתי בה? היא בחורה לא יפה, דתיה כמעט שחורה, החזירה כמעט את כל המשפחה בתשובה'.

הם נפגשו במרתפים מוכי הניאון של סדנאות הנוער במוזיאון הלנה רובינשטיין. מתחת לענן של טרפנטין מינרלי מעורב בטינר ניטרו ועיסה של צבע הדפס עם ריח כבד וחם. מה שהיא הדפיסה היה מופשט, הקווים הגיעו ממקום בלתי מוכר לו. הוא התנסה במלאכה: צייר ומרח גומי ערביקום. חיבר את הרשת והעביר מגב ועוד מגב. התלכלך נורא. השמיד חולצה אחרי חולצה. היא עבדה נקי. חנוטה בחציאת ג'ינס ארוכה, שרוולים ארוכים, מופשלים, בגוונים תכולים. בלי להכתים. ציפורניים נקיות ופנים מרצינות. כשעבדה, התרגש להציץ לה. היא הייתה מרוכזת, שלוהה ותנועותיה מדויקות, הכרחיות ורכות.

בערב שבועות, נפגשו ליד התחנה של שישים ושלוש ונסעו ביחד לתיקון ליל שבועות כבר אילן. הוא משך אותה לרמב"ניסט הזה, לייבוביץ. על הרצפה, מטר מהמרצה, ישבו ליד אבל לא קרוב. הקשיבה כמו שעבדה, בלעה כל מילה ללא נחמה. בסוף ההרצאה הרים בהיסוס יד ארוכה ושאל שאלה. היא הביטה בו במבט מחויך, כאילו צפתה את התגובה. פרופסור ישעיהו לייבוביץ סובב את הגב, הסתובב חצי סיבוב בתאום מושלם עם אצבע מסובכת אל מול בורא עולם. ותוך כדי תנועה, בהניפו את שבעת הדוקטורטים שלו אל-על, צרח: "זו היא שאלה א-ווי-לית!" אדום ושותת הביט תחתיו, בוחן את החיבור המדויק שבין המרצפות והעסיק את עצמו בלספור את שברי הזיפיף בבלטה הקרובה. כשנגמר, היא לא אמרה דבר.

בחדר המאוד מסודר שלה, ישבו על מיטת נוער לא רכה. לימינם ארון קיר, לשמאלם שולחן, מולם דלת פתוחה. הסתובבו סביב 'הכול צפוי והרשות נתונה'. היא הלכה בשבילי ההשגחה והוא ניסה לבאר לה את העוצמה שבשאלה פתוחה. דיבר הרבה ומהר על היופי בהבנה שאין מענה ולא קיימת תשובה. היא הציבה את הקושי שבחיי ההלכה: הוויתור. הוא הפך: "אם היינו יודעים שכן של מצוות היו רק סוחרים ולא היו נשאים צדיקים". התארחו גם איוב, יונה ובאה לבקר פרה אדומה.

באוטובוס שישים ואחת ריק וחורק שלוש רבעי שעה בדרך חזרה, העביר בראש שוב ושוב את השיחה. חשב מה לא זכר לומר. תהה אם הצליח לשכנע אותה. בהה. כמעט פספס את התחנה. אחרי שבוע היא התקשרה. מאז ועד עתה, לא שמע ממנה יותר מילה.

אבן הנגף הכי גדולה בכתיבה הייתה לנסות להחיות קשר רומנטי בין שניים אגב שמירה על נגיעה. העבודה בסדנאות, המפגש עם לייבוביץ ז"ל והסצינה בחדרה, מצליחות לעבור למרות האורך המינימלי שלהן. חסר לדעתי קצת אדום מתחת לכנפיים של המספר. תחושתי ביחס לטקסט היא כמו מדרגה שהצלחתי להתקין כדי לדרך עליה.

לא ולאדימיר

כשנכנסתי, קרא לי המנכ"ל וסיפר שהתקשר ואמר שקוברים את אמא שלו היום בגלל סרטן, שלא יבוא שבוע לפי חוק ושצריך לבקר אותו. עצרנו בארומה לחצאי סנדוויצ'ים ארוזים לכולם: לו, לאבא שלו, לאחיו ולכל העובדים שנכנסו לשתי מכוניות חברה.

הגענו לבניין של עשרים קומות מעל צומת בחולון. תריסים מוגפים בלי וילון. בסלון ציור שמן רע של תלמיד שלה, מיטת שינה מברזל: גבוהה, מכוסה בשמיכת צמר משבצות חומות, ספת קורדרוי כתום ושולחן מטבח גבוה במרכז מכוסה שעוונית פרחים שחוקה. הביא מהמטבח צלחות פיירקס חומות שקופות מעליהן הוא ואנחנו אכלנו מתוך שקיות. שתינו קולה חמה שהייתה על השולחן ונמזגה לכוסות זכוכית קטנות, שהביא ממטבח אמריקאי מצופה פורמייקה חומה.

לעסתי ונזכרתי בסיפור שסיפר על היום הראשון בארץ. כשהגיעו למרכז קליטה בנתניה, עשו סיבוב בסביבה. היה שמש ויפה וחם ואמא שלו אמרה: "אולי נשב לשתות רק קפה, בארץ חדשה". האב פרם את העניבה, הם התיישבו סביב שולחן פלסטיק לבן מתחת לשמשייה לבנה. הילדים שתו שוקו עם קצפת סמיכה. ההורים שתו קפה איטלקי. הוא תיאר את הפנים הלבנות של אבא מביט בדף קטן. את בעל בית הקפה שמן, מזיע, צועק. את הריב בשתי שפות. את שלושת האנשים הגדולים שהקיפו את השולחן. את הבושה בעיניים של אמא. את הפחד בעיניים של אבא, ואת חמישים השקלים שאבא שילם ואת איך שאמו אמרה ש"שתו שתי ספות ומכונת כביסה".

כשחזרתי מביקור בשירותים ברוחב שבעים סנטימטרים, עם ניאגרה מטפטפת שצריכה החלפת גומייה שחורה ונייר טואלט על הרצפה, סיפר שנשאר לו לדאוג לאחיו הקטן שעובד בחומרה ואוכל את הסנדוויץ' בחדר שלו על המיטה.

הקשבתי לו מדווח למנכ"ל: "קברו אותה פה בחולון באזור מיוחד. אמא לא יהודייה אוקראינית, אבא יהודי. לא יושבים שבעה. אבא אולי בדרך חזרה. חזר לחברים שלו שם. שנתיים טיפולים. הרבה כסף - מצבה. עצוב היה לראות אותה בארץ. שם היא הייתה מלכה ופה בניקיון. בבוקר אצל קבלן ובערב משק בית. לימדה מתמטיקה במכון טכנולוגי בעיר שלנו. עיר קטנה של מיליון. לא התאימה לניקיון. אבל בלי שפה אי אפשר להיות מורה. ילדים ישראליים אכזריים. אין כבוד להשכלה. לקראת הסוף הציעו לה ללמד בבית ספר אחרי צהריים של רוסים בבת ים. כבר לא היה כוח. היא אמרה שלא מומחית לילדים. אולי טוב שאיננה. היה לה רע ולחזור לא היה לאן".

נזכרתי שפעם סיפר שאחרי וודקות, היו פורצים לכיתת המחשבים ב"כפר הירוק". חבר שלו מהפנימייה, מומו, הביא שמות והוא הריץ סקריפט הפעלה שכתב, ושלושים מחשבים שכפלו סרטים. את העטיפות הדפיסו במדפסת צבעונית. חתכו, קיפלו, הכניסו לקופסאות שחורות וארזו בעשירות. היו עושים שלושה ארבעה ארגזים בלילה ואח של מומו היה אוסף אותם בטנדר כל פעם ממקום חדש. בהתחלה, הפעיל האח קו חלוקה לספריות. אחר-כך, נערים שמסתובבים בעשרים שקל סרט ובסוף פתח האח של מומו דוכן. פקחים פרקו לו את הבסטה ואחר-כך הגיעו גורילות של חברות הסרטים. נגמר סרט רע, העמידו אותו מול ברירה: "או עשיריה או תלונה במטרה". הביא עשיריה מהמגירה.

כמה שנים אחרי שהפסקנו לעבוד יחד באותו חדר ממוזג מידי, קראתי כתבה על שני סוחרי אדם למטרות זנות. נזכרתי בהתעניינות שלו בסריקה, ושתיאר איך מזיזים קצת מסמך בזמן סריקה כדי שיסרק כמו ישן. התחברה לי הסיבה מדוע כשהגיע מדפסת חדשה, הציע לדחוף קנסונים, ארצ'ים, וגם קרפט. הבנתי למה הייתה לו שליטה מוסתרת בפוטושופ. נזכרתי שבבקריום היה עייף. ואולי קלטתי את הסיבה מדוע אס. אמ. אסים מסוימים, מתחו לו שריר בפנים בין תחתית הלסת לאף. הבנתי למה הרגשתי שיש לו עוד חיים.

הכתבה בעיתון דיווחה על הגיוס, מסע במדבר, הברחה, מעבר גבול, מכירה, הסדרת זהות ישראלית, תנאי עבודת, דיכוי, סמים, לקוחות, כפיה, וגניבת שכרן של הזונות. שני פרטים עצרו אותי: שם פרטי והחולוני. "...מעבירים תמונה ל... החולוני ותוך יום יש תעודה, והבחורה ישראלית..."

השם והעיר, והידע הטכני שלו שנרמז במבט של "אופס", גרמו לי לחשוב שפענחתי משהו: בחור בן עשרים ושלוש, כלוא בתפקיד אב משפחה. נדחק לספק פרנסה, בארץ זרה, מיוזעת, בלתי ברורה. זר בחדר לשניים: שידת פורמייקה לבנה ליד המיטה, ארון צר, וריח גרביים. האם בחדר הצר בפנימייה הוקמה התשתית לאגף הלוגיסטי להפקת תעודות זהות מזויפות, של רשת בינלאומית הסוחרת בנשים לזנות?

אבן הנגף הכי גדולה בכתיבת הטקסט הייתה הרבה טקסט מיותר שנמחק ונזרק. אהבתי את ריח הדירה והפנימיה שמצליחים לבצבץ. הדמות שלו לא מספיק עגולה לצערי ואני לא משוכנע שהסוף מדויק.

גן משחקים

כל יום שני, כבר מהשעה שלוש, אמא של אסתי מאיצה בה: "תלכי, תלכי, את תאחרי", אבל אסתי לא קמה מהכסא. עדיין לא גמרה לפענח את המפה האילמת שהמורה לגיאוגרפיה חילקה להם כשיעורי בית, כי האחיות הקטנות לקחו לה, זו את הקלמר עם הצבעים וזו את האטלס. אמא תמיד חוששת שהמרחק בין השיכון שלהם לבית של תרצה בשכונת הוותיקים הוא גדול מדי. היא קוראת לה גברת תרצה ואסתי לא טורחת לתקן אותה, למרות שהיא חשה באי נוחות כל פעם מחדש. היא הבוסית שלה, שלוש פעמים בשבוע היא מנקה אצלה את הדירה, אז שתקרא לה איך שהיא רוצה. אמא של אסתי הייתה זאת שהציעה את בתה, שתבוא פעם בשבוע להוציא את הקטנה לשעתיים לגן המשחקים, כדי שגברת תרצה תוכל לנוח קצת. אסתי שמחה על דמי הכיס שנפלו לה פתאום, ועוד יותר על השעתיים שתזכה להעביר בשקט, רק עם ילדה אחת בת ארבע.

לבסוף קמה, לקחה איתה את הספר מהספרייה הציבורית ויצאה לאיטה. יש לה זמן. אמה עושה את הדרך הארוכה: צועדת לאורך השביל העולה עד היציאה מהשיכון, אחר-כך פונה ימינה, חוצה את הכביש והולכת לאורך המדרכה עד לבית של תרצה. אבל, הרי ניתן לקצר את הדרך מהשיכון לשכונת הוותיקים אם מתכופפים קצת ומרימים בזהירות את חוטי התיל הדוקר ועוברים מתחת לגדר של המכולת.

תרצה פתחה לה את הדלת, כרגיל בחיך רחב: "יופי שהגעתי, הילה כבר מחכה לך בחדר שלה", והסתובבה ישר לחדר השינה, כששלושת הצמידים על זרועה נוקשים זה בזה בצליל מתכתי צורם. אסתי עברה דרך הפרוודור את כל הדלתות הסגורות עד לחדר של הילה. בתוך ערבוביית הצבעים, בין ערימת הצעצועים, ישבה הילה הקטנה, מחכה בחוסר סבלנות. כשראתה את אסתי קפצה נלהבת לקראתה, מורטת את ידה: "החוצה, החוצה".

"יאללה, לגן המשחקים" אמרה אסתי, משתוקקת כבר לשים אותה בארגז החול ולהמשיך לקרוא בספר, "הנה, נלביש לך את הסוודר שאמא הכינה." "לא רוצה ללבוש סוודר", סירבה הקטנה, אך אסתי לא וויתרה: "טוב, אז אולי אני אלבש אותו? סוודר כל-כך יפה, חבל להשאיר אותו בחדר" והחלה לדחוס את ידה לשרוול הצר, הלוחץ, כמעט עד המרפק.

"לא, זה שלי", נאחזה הילה בסוודר ואסתי נחלצה ממנו מיד והלבישה אותו. תוך כדי שכפתרה לה את הכפתורים, בדקה הילה את הספר: "אוי איזה ספר כבד". "כן", אמרה אסתי ולקחה אותו "לא בשבילך, בואי נצא".

ארגז החול בגן המשחקים שכן בקצה הגן, רק הספסל הפריד בינו לבין החורשה האפלולית. "שבי, תחפרי פה" אמרה אסתי להילה, מושיבה אותה בפנית הארגז, למרות שהוא היה ריק מילדים באותו רגע, "כשתגמרי, אקח אותך לסיבוב על הנדנדות". היא רצתה לנצל את אור אחר-הצהריים לקריאה.

אסתי התיישבה על הספסל מולה. שצרה הבהיר של הילה התאחד עם החול. היה משהו רך ורופס בתנועותיה, כשרכנה בבדידותה על ערימת החול, חלש ופגיע. אסתי חמלה עליה וחשבה איך זה היה אם הילה הייתה אחותה והן היו ישנות שתיהן במיטה אחת, חבוקות.

הרעיון נראה כל-כך מוזר, שאסתי פתחה מיד את הספר ושקעה בו, עד שלפתע התעוררה: "מה עם הילה?". היא הרימה עיניה ברפרוף. ארגז החול נמלא בינתיים בילדים, כל אחד עסוק בענייניו. היא בחנה שוב ושוב, מנסה לאתר את הילה. לבסוף קמה, הקיפה את ארגז החול, ואפילו קראה לה בקול מצחיק, מושך את המילים: "הילה, לולי...". אך לא נענתה. עדיין סירבה להאמין, שוב הקיפה את ארגז החול, אך הפעם בהליכה מהירה יותר, וקולה נהיה קצר רוח וחד: "הילה, בואי אלי". אף ראש לא התרומם לעברה.

היא שאלה כמה אמהות, אך כל אחת הייתה שקועה בילדיה שלה ולא הייתה להן תשובה. אסתי פתחה להתרחק מהמקום, אבל לבסוף החליטה לנסות באזור הנדנדות. נדנדות הילה אוהבת הכי הרבה. בטח יושבת על אחת נדנדות,

מנדנדת ברגליה ומבקשת: "תדחפי אותי", אך לא. אסתי ניסתה במגלשות. גם שם לא. אולי חטף אותה אחד המוזרים האלה שמסתובבים בגן?

"איזה שטויות, אני סתם מפחידה את עצמי, נמאס לי כבר מהילה ומהסידור הזה, שתלך לאיבוד, התפטרתי ממנה" חשבה, אך הדמעות בכל אופן בצבצו. איפה היא יכולה להיות? השעה כבר חמש. השמש החלה להראות סימני עייפות ואסתי חזרה שוב: נדנדות, מגלשות, נדנדות. אין. מה תעשה עכשיו? איך תחזור? היא התיישבה באמצע הגן, על הדשא. היא הביטה בשעונה: כבר עברה רבע שעה, נשארו רק עשר דקות עד שתצטרך לחזור ולספר כי הילה נעלמה לה. זהו. היא לא תחזור הביתה. לעולם. מחר יופיע בעיתונים: "שתי ילדות נעלמו בגן המשחקים". ולפתע נזכרה: את הספר היא השאירה על הספסל. הספר. הוא אשם בכל. יותר לא תקרא. בכל זאת הציק לה, ספר מהספרייה. היא חזרה לקחת את הספר. לידו, על הספסל, ישבה הילה, מדפדפת בו. "סתם ספר כבוד, אין בו ציורים", אמרה הקטנה.

"עזבי, לא בשבילך" אמרה אסתי, צנחה לידה.

"קרה משהו?" שאלה אחת האמהות.

"לא" אמרה אסתי, "לא קרה כלום".

יציאה

ביום אני מרפיכה משקפי שמש,
מורחת על געגועי קרם הגנה,
מבקשת הנחות
סוף עונה.
אך הערב זדחל, מהסס,
מחפש נמוק להפגס,
מותיר שכל זמן
שלא אדע מה לעשות בו.

פרפרי עש באים לבקר
את אור המטבח.
יותר מדי אור.

לא נחתי חרב מתהפכת
בידי מלאך הסף,
לא היה בנה כל צרף.

ראש השנה

מתרועעת בין המעברים בסופר פארם. מדפים על מדפים של מוצרים ותכשירים ספונים באקלים ממוזג משתזפים בניאון בוהק, נדמה שזאת המדינה הכי נקייה בעולם. הולכת בחוסר מנוחה, מחפשת, עוד סיבוב. ועוד אחד. השעה כבר דוחקת, היא צריכה לרוץ לאסוף את גור מהגן אבל בכל זאת לא שואלת את המוכרת, לא רוצה לבקש בקול רם. ומלא פה, צפוף, ערב חג, ראש השנה, נדמה שכולם חייבים נייר טואלט ובושם, בכל זאת, מתנה לחג. שוב ושוב עוברת במרכז החנות, בזירת האיפור והבשמים; מערבולת ריחות עזים, על סף הבחילה, כולם מתיזים והמוכרות המאופרות מחייכות כל-כך, וכולם קונים וקונים.

הנה זה. נמצאה האבדה. מבט חטוף אל הפלאפון לבדוק מה השעה. חמש הודעות מעודד מאז הבוקר. 'די כבר', היא מלמלת, 'תנוח דעתך'. אבל הוא דואג, חייב לבדוק דופק כל שלוש שעות בערך: 'אז מה נשמע? מה חדש? אספת אותו כבר? מה אכלתם?' והכול בחביבות אין קץ. הוא איש טוב, 'פשוט גבר מושלם' כמו שאמא שלה אומרת. נכון. הוא באמת מושלם. חייבת כבר לצאת משם, הבטיחה לגור שלא יישאר היום אחרון בגן.

צועדת במהירות אל עבר הקופה, הפלאפון מצלצל, 'היי יקרה, מה חדש? הכול בסדר?', 'למה שלא יהיה בסדר?!' היא עונה בכעס, 'לא ענית לי להודעות כבר דאגתי', 'אני בסדר גמור. אני פה על הקשקש עם הזמן חייבת לרוץ להוציא את גור מהגן', 'אויש, את תאחרי, מה יש לך? הוא שוב פעם יישאר אחרון את יודעת שהוא שונא את זה. מה עוד פעם שכחת את עצמך בספרייה? אמרתי לך שזה לא רעיון טוב לעבוד בערב חג', 'די!' היא צועקת עליו 'די עם זה! תשחרר אותי, אני חייבת להספיק לקנות פה משהו'. הכול בסדר? את לא נשמעת בסדר' הוא לוחש. עוצרת. לוקחת נשימה עמוקה ומנסה לסגל את הטון הכי סבלני שיש לה 'הכול בסדר, תן לי להגיע לקופה, אני אצלל אחרי', 'טוב יפה, רק אל תתעצבני, אני מתחיל לארגן צהריים. זכרת לקנות לאמא שלי משהו קטן?'.

זה עודד שהתעקש שישלחו את גור לגן אנתרופוסופי, לא יכול היה לשאת את המחשבה שהבן שלו ילך לגן רגיל, עם ילדים רגילים. 'חינוך זה לא משהו שצריך להקל בו ראש, עדיף שהוא יהיה עם אנשים שסגנון החיים שלהם דומה יותר לשלנו. הם זוג מאד נחמד, גדעון וחמדת, אנשי חינוך אמיתיים'. אם רק היה יודע שכך הדברים יתגלגלו. התור לקופה המהירה ארוך, מתנהל בעצלתיים. שוב בודקת מה השעה, אם היא לא יוצאת משם תוך עשר דקות כבר לא יהיה בגן אף אחד, היא לא יכולה עכשיו לפגוש את גדעון וחמדת בגן הריק, גם ככה כולם מרננים, וגור בתוך כל זה שידרוש בעלבון כבוש של שגרה 'אבל הבטחת, הבטחת שאני לא אשאר היום אחרון בגן'.

נדמה שמחלקים פה היום נייר טואלט בחינם. אולי היא תקנה לאמא שלו נייר טואלט, נראה שזו בעצם המתנה הטובה ביותר לפסטיבל ארוחות החג הממשמש ובא. והזמן עובר, מתמעט. היא תצטרך גם לעצור לקנות לה משהו אחרי שתאסוף את גור ועודד יחכה להם בבית עם שולחן ערוך ואוכל קר ושוב לא יבין לאן נעלמה. 'שוב פעם ספר' אמא שלו תגיד ותסתכל עליה במבט מחויך ועוין, 'את יודעת שאני לא מבינה את הספרים שאת מביאה לי. את יודעת מה תהיה המתנה הכי טובה שאת יכולה לתת לי, נכון?' עוברת ללחישה רועמת שמיועדת לאוזני כולם 'אני הרי לא נהיית צעירה וגם את לא, זה לא טוב לגור לגדול לבד, למה את מחכה? זה לא חיים להיות כל היום מול המחשב. תני לבעלך לפרנס אותך, הוא יעשה את זה בשמחה', עודד יחבק אותה וילחש באזנה 'תניחי לה אמא, כשנהיה מוכנים לעוד ילד את הראשונה שנספר לה'. מה שהוא לא מספר לה זה שכבר ארבע שנים, מאז הלידה, הוא ישן בסלון.

חמש דקות עברו והקופה כמו מתרחקת, מתהפכת לה הבטן. לפני השינה פתאום הבינה, משהו לא בסדר. כל הלילה שכבה ערה מחשבת שוב ושוב סופרת ימים קדימה ואחורה משחזרת מפגשי אהבים חטופים. הישיש שלפניה מושך את תשומת ליבה, כפוף ורועד מעט, שער לבן ומלא מעטר את ראשו, לבוש חליפת פשתן קיצית מגוהצת בקפידה, חובש כובע קל ואוחז מקל עץ מגולף, נראה כאילו נפל לפה מחופשת קיץ בשוויץ. הוא נותן לקופאית בדיסקרטיות אריזת ניילון ריקה, לוחש ברוסית, היא עונה לו בקול רך במבטא ערבי 'סבא אני לא מבינה רוסית, מה

אתה צריך? , הוא מצביע על שקית הניילון הריקה, היא פורשת אותה על הדלפק, הוא מסתובב כאילו לא הוא הבעלים של החרפה. הקופאית פותחת מיקרופון. נישמע צפצוף ארוך וצורם. שוב מבט חטוף לפלאפון. זהו. הזמן שלה נגמר, עכשיו הם מחכים לה, רק לה, שלושתם. העיניים מתמלאות דמעות, גדעון יראה את זה כתוב לה על המצח.

'חבילת חיתולים למבוגרים לקופה מהירה' הקופאית כורתת. הישיש מסמיק עד שורשי שערותיו, מפנה מבטו. החבילה מגיעה, הוא משלם במהירות, מסמן שרוצה שקית, החבילה לא נכנסת, השקית נקרעת. הוא נותן לקופאית עוד אחת, 'זה לא ניכנס, אי אפשר סבא. אין לי שקית מתאימה, תצטרך לקחת את זה ככה' היא אווזת בידיה החבילה, מדגימה לו. הוא מביט בה בעיניים קרועות ומושך עוד שקית, משעין את מקל ההליכה, בידיים רועדות מנסה לדחוף את החבילה פנימה, הוא מתאמץ, הידיים שלו לא נענות לו, לשון משתרבת וטיפת רוק שקופה וצלולה נוזלת מפיו אל משטח הקופה. הוא שולח יד לכיסו ומוציא מטפחת אלא שאז מרפקו מכה במקל וזה נופל על הרצפה. הרעש מפלח את התסיסה שרוחשת באוזניה. היא מתכופפת ומרימה אותו בידה הפנויה, לרגע הם מתבוננים האחד בעיני השנייה. הוא נוטל בהחלטיות את המקל, אווזת בחבילה והולך.

כשהיא נותנת לקופאית את בדיקת ההיריון, היא מחליקה אותה על המשטח האלקטרוני, שובל רוק מנצנץ נמרח אחריה. 'את חיוורת' הקופאית אומרת ושואלת 'את רוצה מים?', 'לא לא, זה בסדר, תודה', היא מלמלת 'אני נורא ממהרת' ומושיטה לה את הכסף. 'חג שמח' הקופאית קוראת אחריה.

חביתה

קמה בבוקר, ראתה אותו בווהה מולה, תהתה אם הוא חולם או מנותק. כל פגישה ביניהם הופכת להיות בחינה לזיהוי ערנותו והמצאותו איתה. לפני עשרים ושבעה יום זה קרה.

הוא למד עם חברים לבחינה הקרובה במתמטיקה. יאיר שאל אותו שאלה והוא ענה אך קול לא יצא. ענה שוב ושפתיו לא זזו ואז חייך כמו שאל 'של מי הבדיחה?' עד שהשאלה התעמעמה וזלגה, ואיתה עיניו, שערערו את שווי משקלו. הוא נפל. זרועותיו ניתכו על הארץ, ראשו ניתז לאחור, לשונו השתרבבה ורגליו רקדו ללא שליטה. יאיר צלצל וגמגם, 'מתן התעלף'. הגיעה יחפה והלומה, מצאה אותו שוכב חסר הכרה. לא יכולה לגשת, איך לא יכולה לגשת? לא זזה. מרוחקת, כמו לא נוגעת באימה.

בביה"ח זה קרה שוב, הראש נחבט במיטה והוא נפצע. האח התורן קילף את בגדיו ועטף אותו בחיתול. 'אולי לא ישלוט על הסוגרים', הסביר. היא יצאה מהווילון המוסט במיון והתרחקה, שוב התרחקה. לאחר שלושה ימים אמר הרופא שלא מצאו שום לקות במח, לא בדיוק יודעים מדוע זה קרה והוא יצטרך להיתמך בתרופות. כנראה ישוחרר מהצבא. הוא חייך שוב, כמו עם התשובה במתמטיקה.

'רוצה לאכול?' שאלה.

'מה יש?'

'אכין לך חביתה כמו שאתה אוהב.'

'את תמיד מזייפת, ממהרת ולא עושה כמו שצריך.'

'אני זוכרת, מתן. אערבב את הביצה עם הגבינה היטב, אוסיף מלח ורק אז אשפוך למחבת, אהפוך בזמן שלא תישרף ותישאר בהירה בהירה.'

'כן-כן, את כל הזמן מבטיחה.'

'בוא תראה אוכיח לך.'

היא ערבבה היטב. הוא בדק שהיא עושה זאת, הסתובב סביבה זקוף וקפוף, מציץ מעבר לכתף, בוחן צלחות שיצאו מהמדיח, בוחן את זו שחפה מכל סימן מחשיד ללכלוך ישן שדבק בה, הכין סכו"ם שעבר את אותה בדיקה קפדנית וחיכה. הניח בזהירות את החביתה על הצלחת הנבחרת, הזיז אותה כדי שתתאים לתנוחתו מול השולחן, שם פרוסת גבינה צהובה על החביתה והחל מקפל את שוליה מבחוץ אל הפנים כדי לעטוף אותה במדויק, לאחר מכן קיפל את הריבוע שנוצר לשניים וחתך את המלבן זווית אחר זווית. לעס בשקט בפה סגור והיא חייכה, לא ידעה מה לומר. ואז אמרה 'תיקח כדור, אל תשכח'. הוא עיווה פניו בחוסר סבלנות בלי להביט בה.

'את צריכה את האוטו היום?' שאל 'אני ויאיר רוצים לים.'

'לא, אני לא צריכה', אמרה וקיוותה שיתרצה. 'קח אותו'

וסע לאט ותתמרח בים, את זה לא אמרה.

לימור פאר רוניק

(החושך הזה)

החֹשֶׁךְ הַזֶּה
שְׁמַכִּיא אֶתֹו הַסֶּתֶר
סוֹגֵר עַל הַפְּתָחִים
מְכַבֵּה יְצָרִים
וְשֶׁקֶט
הַקּוֹל
הַעוֹלָה מִתְנוּעֵת
פְּרָחִי אָבִיב שְׁזוּפִים
מִשִּׁיר בִּלְבַב שְׂמָחָה מְרַקְדֵת

בתל'ה שלי

אתמול נסעתי עם אמא שלי להוריד לה את הגבס מן היד ובדרך היא שאלה אותי מאיפה את יודעת כל-כך יפה לנהוג, מה זה אבא לימד אותך. חייכתי וליטפתי את השיער הלבן שלה.

אבא יהיה שם, היא שאלה ואמרתי שלא. שאבא כבר מת. והיא אמרה, אה, הוא מת, מתי הוא מת? ואמרתי לה, את לא זוכרת הוא כבר מת לפני שש שנים. והיא אמרה, באמת? כבר מת. ושתקה ועוד פעם אמרה את נוהגת נהדר בתל'ה בטח אבא לימד אותך לנהוג. ושאלה מתי נגיע לקריית שמונה, יש עוד הרבה לנסוע בתל'ה שלי?

ושבו שתקנו. בסיבוב "גיבור", היא שמה לפתע את היד על החזה ואמרה הוי, אני מרגישה לא טוב. ואני אמרתי לה בבהלה, חכי חכי, את לא מקיאה לי פה. כי תמיד הייתה נוסעת גרועה ולפני כל נסיעה ארוכה הייתה לוקחת חצי כדור ורדרד קטן נגד בחילה שהיה מרדים אותה וכל הדרך היה ראשה נשטט על הכתף של אבא שלי.

אחר-כך הגענו לקופת חולים והלכנו לחדר של הכירורג כדי להוריד לה את הגבס. האחות השתמשה במסור חשמלי וניסרה לאורך אמת ידה, ואני בינתיים ליטפתי את שיערה הלבן ואמרתי לה לא לפחוד והיא אמרה שאינה פוחדת והביטה בי בנוזפה כמו פעם, מה את מבבלת את המח אוריתל'ה. אז ניגבתי את אבק הסיד מזרועה במטלית לחה וידה התגלתה תחת המים כמו שק ורדרד מדולדל קמטוטים קמטוטים העוטפים איזה מוט דק.

ולפתע נרעדתי שאולי השבר לא אוחה, ואיך היא תדע, הרי גם אם כואב לה היא כבר לא זוכרת את משמעות הכאב. אבל אמרתי לה: יופי אמא, את כמו חדשה.

ויצאנו שתינו מהבניין, לאיטנו. הגברת הישישה סמוכה על זרועי ואני מסתכלת סביב לוודא שאין מפגעים שיקשו עליה את ההליכה. ואז היא שאלה אותי, זהו בתל'ה גמרת את העניינים שלך פה, בשביל מה את צריכה לבוא הנה כל יום, קרה לך משהו?

ולפתע זו הייתה שוב אמא שלי מתלוצצת בהומור ליטאי חד וחתרני, ובעיניים שלה ראיתי גץ שהזכיר לי אותה, את אמא שלי מאז, וחיבקתי אותה וטמנתי את ראשי בכתפה ואמרתי לה את כל-כך מצחיקה אמא, כל-כך מצחיקה והיא חייכה אלי חיוך רחב ונשקה אותי ברקה בשפתיים יבשות, כמו פעם, כמו אמא, ששמחה שבתה מאושרת, ואמרה לי, בתל'ה שלי, בתל'ה שלי.

אבן הנגף בסיפור הייתה להפוך את האמירה המצחיקה של האם הסנילית לאיזו תובנה שאפשר להעביר אותה לקוראים. כך שיראו את הגרעין הנוגע ללב במצב ההומוריסטי שנוצר.

להערכת הצלחתי לפתור את הקושי הזה דרך התיאור הפנימי של תחושות הבת, ברגע הנתון, בתוך ההומור התחוויר לה כמה חזק בתוכה הגעגוע לאמה כפי שהייתה ולרגע קצר אחד, נוצר מימוש אמיתי של החזרת המצב לקדמותו: האם אהבה כאם והבת אהבה אותה כמו בת. אני מרוצה מהטקסט הזה ולא פעם כשאני קוראת אותו הוא מביא אותי לבכי.

עיניים שחורות

יעל רוזניק עצרה במרחק כשישים מטר מדלתות הזכוכית של חדר האוכל בבית הספר החקלאי של בנה. לא יכלה להתקרב עוד, סנדליה נתקעו בין זיפי הדשא.

מבטה ניסה לבדוק ממרחק איזו כנף דלת מסומנת במלה "דחוף" ואיזו "משוך". המחשבה על הארכת רגע הכניסה לאולם הגדול בעת הזזת הידית הלא נכונה, גרמה לה לעינוי.

כתמיד, עלתה בה הכמיהה להיות דמות מתוך ציור פרסקו עשיר טקסטורה. אם בקרבתה היה קיר כלשהו ועליו דשא הצבוע למרחקיו, ואריג השמלה שלה יתמזג בפיגמנטים הירקרקים והמתכהים של הנוף, איש מהם לא ישים לב אליה. אלא שכולם מכירים אותה. ליעל ברור שכל אחד מהם נועץ בה עיניים וכשבאה בקהל, היה גופה נדקר מכידוני רכילותם העלובה.

לפיכך שיחות ההורים, שחוזרות ומופיעות במאי בסמיכות ליום הזיכרון, הופכות את מצבה לבלתי נסבל. נראה כי מכל חללי המועצה, ששמותיהם מוכרזים באיטיות ובהטעמה בטקס החגיגי, בולט בשונותו שמו של צחי רוזניק, במותו חסר הגבורה. ולמרות שאיש לא יזכיר בפניה שמת בתאונה בדרכו לאימון של יחידת מילואים, היא שומעת בבהירות את רחשושי המחשבות ואת לחשושי הגברים לנשותיהם לפני ואחרי הטקס. והגיחוכים הקטנים, שלא לומר ההתחשבנויות, המוצדקים בעיניה, שעוברים במוחותיהם.

ציור הפרסקו גז והתפוגג לחלוטין. הדשא שב והתפרס סביבה במלוא ממדיו. היא תרה אחר רז, שראה את מבטה של אמו ונפרד מקבוצת חבריו הנערים וקרב אליה. דעיכת האור בחוץ החמירה את התאורה בחדר האוכל פנימה, שנראה עתה מופז באור פלורסנט ומאיים במרחביו גדושי ההורים.

סיוט מארץ הסיטים שיחות ההורים הללו. על כן הסכימו על שלושה מורים בלבד, "רק לאלה שאתה אוהב" אמרה לו ובנה ענה שכל תלמידי החמש יחידות בפיסיקה חייבים לבוא אל רפיק, "אין אצלו להתחמק, אמא". "רז מותק, אתה רואה שמרבית המורים, יושבים כולם בצד ההוא של האולם, אולי גם המורה לפיסיקה נמצא שם?"

בנה צחקק ואמר לה כשותף לדבר עבירה: "אני בקלות מזיז את הסוגר של הדלת ההיא, שם מרחוק ותוכלי להיכנס מהצד השני, אמא".

שוב נשארה לבדה וראתה בבהלה שתחיה מנהלת בית הספר יצאה בדחיפת הכנף הימנית של הדלת והתקדמה היישר במדרכה שחוצה את הדשא, יעל חשופה בפניה ללא כל מסתור או אמתלה. הנידה כלפי תחיה בראשה וחושה שעליה לומר משהו סתמי וקליל של היכרות. בעלה של תחיה חוקר בחדר הסמוך למעבדה שלה במכון הבוטני. שמעה איך נוקשים זה בזה חרוזי החשבון במוחה של תחיה באשר למחייתה של יעל מכספי משרד הביטחון וקולה נאלם בייאוש.

תחיה השיבה בניד ראש כלפיה, בהבעה מדוייקת של חמימות מרוחקת כנדרש, מה שהגביר את תחושת הייאוש בקרבה. כל עולמה שלומיאלי ואילולא הסעד הקבוע מאמה, לא היה לרו אף פעם בית של ממש, אלא רק דירתם ובה אוסף רהיטי נצרים וביצה מקושקשת בהירה, שמוגשת לו בערבים, בלוויית עגבניות קצוצות על שולחן הזכוכית בסלון. רז חזר אליה וסימן לה לבוא אחריו. חמקו שניהם באפלולית שירדה על הדשאים בבית הספר החקלאי ונכנסו לאולם ההומה מהדלת הנגדית כשני צללים גמישים ובהירים.

מראהו כמו היכה בה בבטן כשהתיישרה מולו. היא התכווצה, שיכלה זרועותיה סביב מותניה, עוטפת את הבד הפרחוני בשמלתה, המכווץ בחוטי גומי סביב מותניה הדקים: גבות עבות, שקיות בשרניות תחת ריסיס דקים ומלוכסנים, המושכים לכיוון הרקות, הקנו לפניו רושם של תנועה מתמדת, גם בעת שהתבונן בניירותיו. דברים כאלה אוספת רשתית העין בבת אחת.

באופן מוזר רצתה לגעת בגבר המרתק הלבן ואמרתי לה לא לפחד שלפניה, בצירור החדש שהזדקק כלפיה. כפות ידיו רבועות, פלומה שחורה סמיכה מכסה את פרק כף היד ופרק העצם מבעד לעור השחום של כף היד וטבעת אודם מפוארת ואחיזה בעט מוזהב. עט ציפורן.

הניעה מרפקה מבלי משים כדי למחוק את הניגוד המשעשע בין העט המהודר ובין דוגמת הפורמייקה שעל השולחן בדמות עיניים שנחשפות כשגודעים עץ. היו על הפורמייקה צורות כהות של כתמי קפה וזוהמה נוספת שאי אפשר להסירה.

הוא דיבר אליה: "את לא מחזיקה את הילד, גברת רוזניק", הסתכלה בו מופתעת מעצם זה שהזכיר את רוז, כאילו לא לשם כך הגיעה לשם.

"הוא כבר שמע ממני מה שצריך לשמוע, חמש יחידות בפסיקה זה לא משהו שהולך בקלות. רוז, לך תביא לאמא שלך מים, היא נראית לי לא מרגישה טוב".

פיה נפער כלפיו בתמיהה, כילדה שלא מודעת לחושניותה.

"הם כולם מרחמים עליך כאן. זה שאת אלמנה ועוד אלמנה של הצבא, כאילו שאת קדושה ומטפלים כמו בכפפות של משי, אבל זה לא טוב לרוז".

"אני?" מה הוא אומר לה? עיניו המלוכסנות נעו לכיוון הרקות בעת דיבורו והטבעות תחתיהן הדגישו מראה מזרחי מכושף ישן נושן. "כמו דיוקן של ג'ינגס חאן" חשבה וראתה את שפתיו אומרות לה משהו שהיא חייבת לשמוע.

"גם אני אלמן, גברת רוזניק ויש לי שלושה בנים".

יעל ידעה בוודאות שאם תישען אחורה בריפיון כפי שחפצה, לא ימצא שם ציור שיעלים אותה בתוכו כברשת, והידיעה התגלתה הפעם כרצויה וטובה דווקא.

"אתה דומה לג'ינגס חאן" אמרה לו במהירות ובשיא הרצינות.

"כולם אומרים לי את זה. ואני שמח שאת לא מרחמת על עצמך, זה טוב קצת הומור". תשובתו גרמה לה לחייך אבל הוא חזר לדיבור החמור שהיה במשפטיו הראשונים ואמר לה בטון פסקני שרוז שלה לא גאון, כך אמר ואם יעל רוצה שיישאר בכיתה שלו, שתהיה "אמא כמו שצריך" וסיים ובחן את רושם דבריו עליה וראה את פיה שנפער שוב וגופה שרכון אליו וחושף את קצה השיזוף במחשופה.

"מה את עושה יעל?"

"עיניים שחורות. אני חוקרת פיגמנט שחודר אל גזעים של עצי אגוז ומשחית אותם ובודקים את זה דרך העיניים של העץ, אתה רואה, כמו פה" ואצבעה הבהירה הצביעה על כתם הקפה על השולחן.

הוא אמר לה: "זה כתם של קפה על פורמייקה. אל תנסי בכלל לדבר בינינו על עיניים. הנה רוז ילד טוב הביא מים לאמא שלו" ופנה אל שניהם בנימת סיום שאין עליה עוררין: "בהצלחה גברת רוזניק".

היא קמה ממקומה ונגררה כבעל כורחה אחר רוז לעבר השולחן הבא משמאלם, זה של המורה ללשון.

אך אז סובבה על עקבותיה וחזרה אליו והושיטה ידה לקראתו ולחצה את שלו בחמימות, "תודה רפיק", ועיניה הירקרות חייכו אליו במשובה ובפשטות, "אולי תבואו אתה והבנים שלך פעם לבקר אצלנו".

הסיפור נכתב כתרגיל כתיבה בעט במסגרת הסדנה לכתובת פרזזה.

במקום המושג "אבן נגף" אומר שהיו לי שני אתגרים בכתיבה: ראשית לכתוב כך שהמיקוד הפסיכולוגי וההכרתי יצייר דמות מסויימת שכלואה בתוך עולמה הפנימי ומטה את העולם מחוצה לה וקוראת אותו במושגים מעוותים. שנית, לכתוב סיפור שבו מתחוללת תפנית; שאוכל להראות על שינוי זעיר בפנימיות של הגיבורה שלי, כך שהיחס שלה לעולם מתאזן מעט. שלישית, רציתי להתמודד עם רעה-חולה שמאפיינת את כתיבתי, גודש יתר, והכרתי את עצמי ליצור אחדות של זמן ומקום בסיפור הקצר שכתבתי.

חיפשתי את החווייה הנכונה והמדוייקת ואכן, קרה משהו לגיבורה שלי ולי עצמי,

הסיפור השתנה והגבר שהגיבורה, נגה, פגשה, אף הוא הפך להיות אחר ממה שתכננתי טרם הכתיבה. הוא נוצר מחומרים שפגשתי בהם בימי הכתיבה ומעט מדמות מסוימת שהשאירה בי זיכרון משועשע.

היה קושי לכתוב סיטואציה שאני מאמינה לה והיא פועלת לפי החוקים שהוכתבו בסיפור מתחילתו. אך אולי "אבן נגף" הייתה להצליח ליצור מיקוד פסיכולוגי אמין ומשכנע.

הגיבורה שלי, נגה, היא דמות שמאד שונה ממני. היא חסרת אונים ומגוחכת ברצף המחשבה שלה ובחוסר התפקוד שלה כאם. יחד עם זאת התייחסתי אליה בחמלה ולא בהלעגה והצלחתי ללוות אותה לאורך המקום שבו עברה את התפנית הפנימית ונשלחת על ידי המורה לפסיקה לתפקד נכון יותר כאם.

אמרתי שהקושי היה ליצור מיקוד פסיכולוגי אמין לגבי דמותה של הגיבורה שלי, אינני יודעת אם הצלחתי בכך. עם תום הכתיבה הרגשתי שהצלחתי להפיח רוח חיים בדמות שלי, שכאילו הוצאתי אותה מצויר של שני מימדים והיא הפכה לדמות עגולה בעלת שלושה מימדים ואפילו ארבעה - השתנתה בזמן הסיפור. זאת הייתה תחושה של עצמה פנימית ואושר קטן. הצטרף לה מעין להט של סקרנות, כאילו הפכתי אני, הכותבת לקוראת של הסיפור ורציתי לדעת עליה עוד.

אולי

שוכבת כל היום מתחת למיטה הזוגית, בשקט, לבד, ומחכה. בלי חברה, בלי משחקים, בלי ספר. בערב מוציאים אותה למטבח, מדברים בלחש, מחבקים, מודים לאל ומאכילים. אוהבים אותה, היא ילדה טובה. תחילה אולי הייתה מסויגת. עכשיו היא כבר מחבבת בחזרה. ואז לילה והולכים לישון. הם למעלה והיא למטה. לפחות כולם יחד. שוב צריך להירדם והיא בכלל לא התעייפה. שוכבת בשקט בחושך. הזקנים מעל אולי משמיעים קולות, כמו אינם מצליחים להירדם. אחר-כך נותרים. מקשיבה לקולות השדה, תנים מייללים, רוח שורקת, העשב הגבוה בחוץ נחבט זה בזה. אולי יש פרה בחצר, מי יודע, והיא גועה אל הירח, מפצירה בו, שיכנס לבקר את תושיה: 'היא לבד, היא תשמח לראות אותך פעם'. אבל החלון תמיד סגור. מקשיבה בשקט איך עולם כמנהגו נוהג, ילדה אחת קטנה כל-כך. טובה כל-כך. מקשיבה ומקשיבה, על הגב, על הבטן, על הצד.

את הציפורים של מוקדם בבוקר כנראה כבר לא שומעת. היא מתעוררת מקול חריקה ארוך והכול מתחיל מחדש. רוטינה ארוכה של שיממון אין סופי, של חלומות בהקיץ, בלי אורחים, בלי משחקים, בלי כלום. בת יחידה הייתה אצל הוריה ובת יחידה היא כאן. מאד יחידה.

עובר זמן והרצפה הקרה הופכת לחמה ונעימה יותר. השמיכות הכבדות מצטרפות לנעליים בארון. הזוג רב לפעמים והזקנה רוטנת בכעס עצור: 'כשאתה הולך לעיר ושיתה, הפה נפתח לך עד הרצפה. יום אחד זה יהיה הסוף שלנו'. בערבים, במטבח, תושיה עוקבת אחריו בדאגה שותה את התה שלו, מפחדת שלא תיפול הלסת.

לפעמים נכנסת העוזרת לחדר ושוכבת ליד המיטה על הבטן. 'מה את שומעת מכאן? ... את יכולה לשמוע את הכלב של השכנים?' ושתייהן מטות אוזן. הכלב נובח. 'כן' אומרת תושיה, 'הוא נובח עכשיו. אולי מישוה זר עובר שם'. 'אני לא שומעת כלום' מזייפת אליה העוזרת, 'את בטוחה? איזו שמיעה יש לך, כל הכבוד לידונת'. היא לוקחת את ידה הקטנטונת של הילדה, חבילה של נמשים, ומנשקת כל אחד מהם. 'אולי את יודעת מתי אמא שלי תחזור?' 'בקרוב קוחנה, אני בטוחה. אבל דוד מקס בטח יגיע. אולי הוא יביא לך נעליים גדולות יותר, מתאימות, כמו שהביא פעם. הרי את גדלה כל-כך יפה'. תושיה מחייכת: נעליים חדשות לארון, איזה יופי.

עוברים הרבה ימים. השמיכות שוב יוצאות מהארון. הגרביים חוזרים לארץ לה חברה. מתחת למיטה כבר אי אפשר לשכב על הצד. הדוד שוב מגיע, לבדוק מה שלומה, לשלם, וגם מביא זוג נעליים גדולות יותר, לא חדשות. מודדים לה אותן ומניחים בארון, לשעת מבחן. 'אתה יודע' היא מספרת לו בסוד, 'זו לא אמא שלי. יש לי אמא אחרת, יפה'. איך יפה לא זוכרת. הדוד הוא האורח היחיד שלה. ביקוריו מחמיאים לה, אבל הוא לא בן בית. שמחה שבא ורווח לה כשהולך. החשש שמא יקח אותה למחבוא אחר, מוחשי יותר מכל סיפורי הנאצים.

בנובמבר 39, כשנולדה תושיה בבוריסלוב שבדרום מזרח פולניה, הייתה המלחמה כבת שלושה חודשים. הרוסים שלטו במחוז ודי מהר לקחו את אבא שלה לצבא האדום. אמה, אישה צעירה, נשארה לבד עם תינוקת, ואם היו עוד סיכויים שתסתדר, שבו הגרמנים וכבשו את האזור. מישוה שיחק בקוביות ואמר: בואי נראה אותך מסתדרת עכשיו. היה לה הגיס מקס, בעלה של הדודה, שהיה לו אופי מתאים וקשרים, והוא סידר ודאג. היו קצת תכשיטים שהסבא חילק שווה בשווה בין כל חמש בנותיו, דודותיה של תושיה. עם זה שילמו וקנו ושיחדו. המשפחה התפזרה לכל הרוחות. תושיה ואמה מצאו מקומות מסתור. מדי כמה זמן החליפו מחבואים. באחד מהם לא הסכימו לקבל ילדים. כבר אי אפשר היה להיות בררנים, היה צריך למצוא לתושיה מחבוא אחר. זוג מבוגר, ערירי, הסכים לעסקה. אם יבואו לבדוק הם יגידו שהיא הבת של העוזרת הצעירה. ילמדו אותה תפילות נוצריות והיא תתרגל למלמל אותן כמה פעמים ביום. הפרטים סוכמו וכל שנותר היה להיפרד. הנעליים המלוכלכות בבוץ שאיתן באה נחלצו, נוקו והונחו בארון.

מהיום תנעל אותן רק אם יבוא מישהו לבדוק, שתראה כאדם מן הישוב. עד אז, תהיה יחפה. ממילא לא תצא עוד את החדר. היה חורף והגרביים יהיו החברות שלה.

עם מי הגיעה לשם, עם אמא, עם מקס? 'נפגש בקרוב' היא וודאי אמרה לבתה והתכוונה: 'נפגש אחרי המלחמה. אולי'. אבל את המילה 'אולי' לא אמרה, אפילו לא ניסחה בראש. רק בבטן ובחזה היא נהגתה היטב מבלי שליטה והקשתה את ההזדקפות, ואחרי כן, את ההליכה לבד בשביל הבוצי העולה מן הבקתה ונעלם מעבר לגבעה. האם הביטה בה תושיה מהחלון הולכת לבד, או שהסיחו את דעתה עם פרוסה מרוחה בסוכר מומס? מה הבינה אז, בגיל שלוש, שהולך לקרות? מה עשתה כשגילתה שאמא כבר הלכה? בכתה בלי קול, כפי שכבר הייתה מאולפת לעשות, או ששוב שיחדו אותה במרק חם או בכוס חלב אם מצב הרוח היה באמת בלתי נסבל. מה היה להם? כלום לא היה. גם כוס חלב היה פינוק שאינו בנמצא. במקום כל אלה חיבקו אותה, נישקו, ליטפו. אנשים זרים במקום אמא.

'תושיה, המלחמה נגמרה, הרוסים הגיעו וכולם חופשיים. השבח לאל'. עדיין יש חשש לצאת מהבית. הילדה כבר מתהלכת חופשי בדירה הקטנה והחלונות נפתחים אך עדיין מותר רק להביט דרך הוילונות הלבנים הרקומים. קיץ ירוק ונהדר מסנוור מבעד למשקוף. הנמשים מתאווים לקפוץ אל החצר ולהשתזף. 'עוד מעט יבואו לקחת אותך הביתה' אומרים לה כדי לא להתחייב מי בדיוק יבוא. לא נראה שתוכל להישאר. כולם מכוונים ללכתה הקרב ובא. ובאמת, יום אחד תצק פתאום הזקנה: 'תושיה, אמא הגיעה', תצא אל השביל ותיפול על צווארה של אישה צעירה. זו תחזיר חיבוק ומבטה יחמוק אל החלון. תושיה תירתע הצידה. אחרי רגע תהיה האישה כבר בפנים, בעיניים מאד מבקשות. הילדה תיצמד למשרתת ותתחבא מאחורי החצאית. 'שלום תושיה, כמה גדלת' תאמר הזורה. החצאית תמַעַך עוד. 'הבאתי לך שמלה חדשה וסרט. אשים לך אותם כאן. כשתרצי תיקחי'. הם יקראו לה רוז'יה ויכינו לה כוס תה ושתייהן ימשיכו לבחון זו את זו ממרחק. אחרי כן תבקש שתראה לה היכן התחבאה כל הימים. 'כמה מקום יש כאן מתחת למיטה. אבל אני גדולה כל-כך, לא הייתי נכנסת. טוב שלא נשארתי כאן, מיד היו תופסים אותנו'. תושיה תחשוב שאישה רזה כמוה הייתה מצליחה להיכנס. 'היה לי מאד קשה בלעדייך. התגעגעתי נורא ודאגתי' ולא תשאל אם הייתה חסרה גם לה.

'אף פעם לא הייתי בחצר' תגשש הילדה, 'בואי, אנעל לך נעליים' וכבר תרשה לגעת. יעמדו מוכנות ליד הדלת הפתוחה. האור יהיה חזק ורחב. יד הנמשים תשלח אל רוז'יה. יחד, ירדו במדרגות הגישה. הכל יהיה ריחני ומרהיב ומפחיד ביפיו. עשב גבוה, ירוק ימשש רגלים לבנות.

'תראי' תאמר הקטנה, 'הכלב מהבית הרחוק נובח ואין שם בכלל אף אחד'. ישחקו שעות, יכירו כל שיח ונמלה, ישכבו על האדמה, יטפסו על העץ, יאכלו וישתו ויצחקו הרבה. עכשיו כבר תהיה יותר מוכנה. המבוגרים יבכו ויסתירו פנים. חיבוקים מוכרים ארוכים, ידיים גדולות יעטפו מסביב וידיים קטנות ינסו להקיף והבטחות להיפגש בקרוב. תושיה ילדה טובה, ממושמעת, כבר בת ארבע וחצי. היא תצעד יד ביד עם אמא בשביל העולה ויחד הן ינפנופו לשלושה הנותרים.

'עוד מעט אבא יחזור ונהיה כולנו ביחד' תאמר לה אמא. את המילה אולי לא תעלה על דעתה, אבל הבטן תחשוב אותה ותקשה עליה מאד את ההליכה.

רגע אחד של חסד

הזמן שעמד לרשותן התקצר והלך. יפות ככל שיהיו, היו חייהן קצובים מראש. דווקא ככל שהתארכו התקדמה אחריתן הצפויה עוד. תחילה הן מבריקות, מתאימות בדיוק לתבניתן, כל אבן עליהן בורקת במקומה, קווי המתאר מושלמים, ללא רבב. בזמן מחצית החיים קורה שאחת מהן מתנתקת ונושרת וצריך להתקין אותה מחדש, האבנים הנוצצות נאבדות בתכיפות וצריך לעמול על הדבקת אחרות במקומן. את הרווח שנוצר מצמיחה בריאה ונורמאלית של הציפורניים צריך למלא בחומר כדי שהחיפויים יהיו מושלמים ומלאכת ההסוואה לא תינזק. בתום הזמן המוקצב מורידים ברוב כבוד את הציפורניים המודבקות אצל המניקוריסטית ומדביקים חדשות. יפות יותר.

המונית נוסעת. המונה דופק. על הברכיים שלה מונחות אצבעות ארוכות מצופות בפרנץ' נייל בצבע ורוד, עם ציורים של לבבות קטנים ואבק נצנצים ברקע. יש אלף סוגים של ציפורניים מודבקות, רק תבחרי. המונית מתעכבת בתוך הרחובות המרומזרים, כל פנייה וזמן ההמתנה שלה. לה יש רגליים מתוחזקות בסנדלי עקב מהודקים ברצועות עור עם פרפר במרכז, פתוחים בקצה, פורשים את אצבעות כף הרגל למניפה צבועה בפרנץ' נייל ורוד תואם ליפ גלוס, עוטפים את כל היופי הזה למתנה. ואצלה כל יום זה יומולדת. כל רגע היא מוכנה להעניק את עצמה. היא מחפשת למי לתת את כל הטוב הזה. אין לה את כל הזמן שבעולם, אבל יש לה סטנדרטים ורק העקבים שלה גבוהים מהם.

הנהג נחמד אליה ונותן לה כרטיס עם הפרטים שלו, כדי שתוכל להזמין מונית כשתצטרך, אפילו שהוא יודע שיש עוד אלף כמוהו. האינטימיות המזוינת הזו שהמונית כופה עליו, כמעט ולא מצליח להישאר רפוי, פותח את החלון ומיבש את הזיעה. משתדל לא להסתכל לה לחזה כשהיא רואה. היא לוקחת את הכרטיס אבל לא מראה עניין רב.

המונית עוצרת ליד הסניף של הקפה, זה שיש עוד תשע מאות כמוהו. שלושים ושישה שקלים והיא יוצאת. ההצגה מתחילה. טוב, ההצגה התחילה מאז שיצאה מהבית, אבל ברגע זה כל הזרורים מופנים אליה, אפילו שצהרי היום. כשהיא בוקעת מהמונית, כך, באמצע הרחוב, ומנפנת באגן המלא הזה לכל עבר, כל העיניים יופנו אליה. היא ממלאת את חלל הרחוב בין הכביש לבין פתח בית הקפה באלף סוגי מקצבים ותנועות. השיער הארוך והפזור שלה, העשוי תלתלים מבוקבקי בייבי ליס, מתנפנף בגלים מתפשטים וחוזרים, מן הפנים לחוץ, החזה שלה קופץ בדפיקות אחידות, אחת גדולה ואחריה כמה קטנות, ושוב, החולצה מתנפחת ומתרוקנת בגלים על ציר הנואי המתנפצים ומלטפים לה את האחוריים, חצאית הברך מתנועעת על ציר האינסוף מלפנים לאחור, מדגדגת את הירכיים העצמאיות שלה, והיד הפנויה נשלחת הפוך מכוון האגן ומאזנת את כל הקואורדינציה המסתחררת הזו. תוך כדי ההפלגה הקצרה, כבר פונה אליה גבר אחד. היא רגילה לשכמותו ומכינה את החיוך החמוד שלה ואת הטיית הראש, וכשהוא מושיט לה פלגיר ואומר לה "כריך וקפה בשמונה עשרה שקל במזנון של חיים" היא נותנת לו תחילה את התגובה המוכנה ורק אחר-כך מבינה מה אמר. הכוריאוגרפיה המושלמת שלה לא נקטעת כשהיא מתעלמת ממנו ומפליגה הלאה, אל דלת הקפה השקופה, מאטה, מתמהמהת, אך אף גבר לא נמצא בסביבה והדלת לא נפתחת לבד. אצבעות ארוכות עם פרנץ' נייל נוגעות בידית המוכספת, הגוף נשען קדימה ודוחף את עצמו פנימה.

עיני הכול מופנות אליה. היא יודעת, יש לה ראייה של שלוש מאות ושישים מעלות. טוב לה ככה, שהיא מיוחדת. הרי מה מבדיל אותה ממישהי אחרת שנכנסה עכשיו לסניף של אותו הקפה בקצה אחר של המדינה או במדינה אחרת? אולי ההן בחרו הדבקה עם דוגמא שונה, או הדבקה עם אותה דוגמא אבל עם צבע שונה, או אולי יש להן בדיוק אותן ציפורניים אבל השיער עשוי אחרת או בגוון אחר ובטח שהן לא נועלות את אותם סנדלי עקב. בדיוק היום. אם איכות נבדלת בפרטים הקטנים ובהרמוניה שאפשר לייצר מהם אז היא בטוחה שיש לה טעם טוב במיוחד. בעיני עצמה היא ייחודית מאד, והיא כנראה צודקת, כי אם לוקחים את כל הפרטים שמרכיבים את המראה שלה, סטטיסטית, אין עוד מישהי כמוה, אפילו בין מיליארד אחרות. והבחורים שהיא מאשרת מבחינים בזה, אבל משהו תמיד לא מסתדר, ושום דבר רציני לא מתקיים לאורך זמן. שום אושר שאין לו סוף לא צומח לה מכל הסינגולאריות הזו. ועדיין היא חושבת

שיש סיכוי. היא מחכה בסבלנות שיגיע תורה, מעבירה את המשקל שלה לכאן ולכאן ומתכננת להזמין לעצמה דברים מעניינים. מחוץ לקיר הזכוכית הגדול, בחצר הסמוכה, עומד לו עץ מנדרינות ירוק מאד. הפירות הכתומים תלויים עליו מכל עבר, מציצים מבין העלים הבשרניים, הירוקים. איזה שילוב יפה של צבעים, היא חושבת לעצמה, למרות שבחיים היא לא תלבש כתום וירוק, אבל לגינה הצבעים מתאימים מאד. לפני העץ מתגלה לה בבואה של עצמה והיא מסתובבת כדי למתוח את החצאית ולנפח את השיער אבל מוזר, ההשתקפות אמנם מנפחת את התסרוקת ומהדקת את החצאית אלא שאינה מסתובבת, היא עומדת יציב. עוד רגע קצר של בלבול והיא מבחינה, שזו בכלל מישהי אחרת, מבוגרת, שלבושה מאד דומה. היא מסתובבת חזרה אל התור כדי להירגע ושוב מביטה אל הזכוכית. הזקנה כבר איננה, אבל כעת היא מבחינה, שהפירות על העץ בשלים עד להתפקע, שרבים כבר נתפקעו מרוב עסיס על הענפים והשאר מכסים את האדמה.

היא בוחרת מקום אסטרטגי ויושבת. הקרואסון שלה שוכב ומחכה בצלחת, לוחט ונפוח, מזיל ריר של שוקולד. היא מעבירה יד עדינה קרוב אליו, בודקת אם כבר אפשר לגעת ובניתיים מחליפה את רגל שמאל עם ימין בתנועה איטית ומחושבת. הזמן עובר. גבר מרשים מתיישב בשולחן לידה, בפנים אליה. מזווית העפעפיים הארוכות שלה היא רואה איך הוא נכנס לה לחיים, חודר לה את כל השכבות. אחרי משחק מקדים ארוך מספיק של מבטים חטופים והקשתות גב היא מסתובבת בשליטה מלאה ומסתכלת אליו ישר לעיניים. הנעימה ההדדית הזו אורכת עוד רגע עד שהנייד שלו מצלצל. הוא מסתכל, מתבלבל, אבל עונה לבחורה שלו, משתדל להיות דיסקרטי. אחרי השיחה הזו הוא יפנה בחזרה אליה ויתחיל עם דבורים מחמיאים אבל היא לא רוצה אחד כזה. לפחות לא היום. היא קמה משם לפני שהוא בכלל מספיק למצמץ ומוליכה את הישבן המתוזמר שלה לשירותים.

המסלול לשם די ארוך וזה נותן לה עוד הזדמנות לנענע את כל מה שנע. ימינה שמאלה, ימינה והופ, היא מועדת ותופסת את הדלפק. מבלי להתייאש היא מתיישרת, מסדרת את התיק על הכתף ומתקדמת לפינה. כשהיא חוזרת מהשירותים, בעודה צועדת בסך, פונה אליה בחור שיושב על הדלפק: "מה שלום הקרסול היפה שלך? כמעט קיצרת לו את החיים". העיניים שלו טובות אליה. יש לו חולצת כפתורים יפה, מכנסי ג'ינס מדוגמים, אפילו שלא זיהתה עדיין של מי. הזיפים שלו בדיוק באורך הנכון והנעליים מתאימות. היא מבחינה שיש לו תליון חי עדין והוא מוצא חן בעיניה. הוא מאד מצא חן בעיניה. אחרי שעות ושנים של צעידות הלוך ושוב, של תעויות ומעידות, של אלף קרואסונים בשוקולד, רגע אחד של חסד. עוד חיוך אחד מתוק ממנה והזיווג הושלם. "מה", היא מצחקקת, "ראית אותי קודם?", "נראה לי, שחסר לך קצת ויטמינים לשמור על האיזון. במקומות כאלה יש רק אוכל מעובד. שבי רגע, תנוחי, עד שאני אקלף לך פרי אמיתי, מלא בריאות". כשהיא יושבת שם ומסתכלת איך הידיים היפות שלו מקלפות לה בשקט מנדרינה, כל האוויר מתמלא בריח הדורים ונעים לה מאד בכל הגוף.

צלקת

הצלקת הקטנה שחצתה את עורפו של הילד שישב על הספסל הבהיקה באור השמש. כמו חתיכה ממסילת רכבת שהופרדה מהשאר, כך הצלקת שעל עורפו, ריצדה בפסיה על עורו הדק, בודדה במרחב. פתאום מתחילה, פתאום נגמרת. הילד הניח את ראשו על האישה שישבה מימינו. האישה, אשר לבשה מעיל צמר שחור, לא עשתה כל תנועה בתגובה. מבטה היה שלוח קדימה. על אף שהספסלים עליהם ישבו היו כמעט בקצה הכנסייה, ומשם אפשר היה לראות רק בקושי את הראשים המתנועעים של אנשי המקלה, האישה הייתה מרוכזת בכל מאודה במתרחש על הבמה. אבל אף יותר ממנה, היה מרוכז הגבר שישב מצדו השמאלי של הילד. ראשו התנועע קדימה ואחורה, וכל גופו היה דרוך לצלילים שהגיעו מקדמת המבנה. צלילים שמימיים, עולים ויורדים, מילאו את החלל, מהקשתות הגבוהות בתקרה ועד המעברים הצרים אשר בין ספסלי העץ הנוקשים. על ברכי הגבר ישב ילד צעיר יותר, שיערו גזוז בדיוק כמו הילד עם הצלקת, ובאותו גוון דבש עמוק. הוא ישב עם הפנים קרובות לפני הגבר, וניסה כל העת למשוך את תשומת ליבו. הוא לחש לו באוזן לחישות קצרות, משך את חולצתו, השעין את ראשו על חזהו. אך הגבר, אשר היה לבוש בחולצה שניכר כי בעבר הייתה לבנה, רק קרב שוב ושוב את אצבעו לפיו, כמסמן לו להיות בשקט, מניד את ראשו מצד לצד, ומסרב לשתף פעולה עם ניסיונותיו.

מצדו השמאלי של הגבר, ובצמוד אליו, בקצה הספסל, ישבה נערה צעירה לבושה בסוודר ורוד, ושיערה הסתור כמו ניסה לפרוץ מתוך הגומייה שהחזיקה בו. דמעה זלגה מעינה. מבטה לא היה מופנה כלל אל המקלה, אלא היה נעוץ בנקודה ברצפה, ורק ידה נשלחה קדימה כל מספר דקות אל הילד הקטן, בניסיון לגרום לו לחדול ממאמציו. מתוך הוויטריות הצבעונית, חדר האור לתוך הכנסייה. השמש עלתה לאט מעבר לישו שרעה את הכבשים. הילד הקטן נשכב כעת על הרצפה, בין רגליו של הגבר. מידי פעם צץ ראשו ועלה, ורק עיניו שואלות אם אפשר כבר ללכת. ראשו של אחיו, היושב על הספסל, המשיך לנוע מכתפה של האישה לכתפו של הגבר, מהשחור אל הכמעט לבן, ובחזרה, כמו מבקש להגיע לחוף מבטחים אחד, אך פסי הרכבת של הצלקת המשיכו בניסיעתם.

המכשול העיקרי בכתיבת הסיפור היה מבחינתי שהוא מתאר רגע, סיטואציה, ולא פעולה כלשהי. הייתי צריכה להבין שמה שמגולם ברגע הזה הוא עולם ומלואו, גם אם אין בו שינוי או עלייה. צלתי לתוך הרגע מכל הכיוונים, ואני חושבת שניסיתי למצוא אותו בהווה שלו, מתוך כל הפרטים שבנו אותו. מה שנפתר בטקסט, מבחינתי, זו ההבנה שזוהי המשפחה שהטקסט מתמודד עימה, וגם הקורא, ממש כפי שהילד הקטן נאלץ להתמודד עימה. יש בה חוסר נוחות משווע, שגרם לי לנוע בכסא, אך מצד שני חוסר יכולת לשפוט עד הסוף את הדמויות. מה שפחות נפתר בטקסט, מבחינתי, זה הרצון שדמות חיצונית לבועה תנפץ אותה. אני אוהבת את הטקסט, אני חושבת שהוא מציב יותר סימני שאלה מאשר תשובות לגבי אותה משפחה.